

**DECLARACIÓN INSTITUCIONAL AN-
TIFRAUDE DEL EXCELENTÍSIMO
AYUNTAMIENTO DE IBARRA**

El 21 de julio de 2020, el Consejo Europeo acordó un instrumento excepcional de recuperación temporal conocido como "Next Generation EU" (Próxima Generación UE) por un importe de 750.000 millones de euros para garantizar una respuesta europea coordinada con los Estados miembros para hacer frente a las consecuencias económicas y sociales de la pandemia causada por la COVID-19.

Uno de los instrumentos de mayor volumen dentro del Next Generation EU, es el Mecanismo para la Recuperación y la Resiliencia (MRR), dotado de 672.500 millones de euros. Como parte fundamental del desarrollo de los objetivos del MRR, el pasado 30 de septiembre se publicó en el BOE la Orden HFP/1030/2021, de 29 de septiembre, a través de la cual se estructura un Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia (PRTR), en cuya virtud las Administraciones Públicas deben adoptar múltiples medidas, entre las que se encuentran la adaptación de los procedimientos de gestión y el modelo de control, junto a la configuración y desarrollo de un sistema de gestión orientado a definir, planificar, ejecutar, seguir y controlar los proyectos y subproyectos en los que se descomponen las medidas (reformas/inversiones) previstas en el PRTR.

Por su parte, el artículo 22 del Reglamento (UE) 241/2021 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 12 de febrero de 2021, impone al Estado Español determinadas obligaciones en relación con la protección de los intereses financieros de la UE y, a tal efecto, establece la obligación de estructurar un Plan de medidas Antifraude, con el objetivo de proteger los intereses financieros de la UE.

**IBARRAKO UDAL TXIT GORENAREN
IRUZURRAREN AURKAKO
ADIERAZPEN INSTITUZIONALA**

2020ko uztailaren 21ean, Euro-peo Kontseiluak aldi baterako berreskurapenerako ezohiko tresna bat adostu zuen, CO-VID-19ak eragindako pandemiaren ondorio ekonomiko eta sozialei aurre egiteko estatu kideekin koordinatutako erantzun europarra bermatzeko 750.000 milioi eurokoa.

Next Generation EU-ren barruan bolumen handieneko tresnetako bat Berreskurapenerako eta Erresilientziarako Mekanismoa (MRR) da, 672.500 milioi eurokoa. MRRren helburuen garapenaren funtsezko zati gisa, irailaren 30ean, irailaren 29ko HFP/1030/2021 Agindua argitaratu zen BOEn. Agindu horren bidez, Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana (PRTR) egituratzen da. Plan horren arabera, Administrazio Publikoek neurri ugari hartu behar dituzte, eta, besteak beste, konfigurazio-eredu bat ezarri behar dute, prozedurak kudeatzeko eta kudeatzeko moduarekin batera.

Bestalde, Euro-peo Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2021eko otsailaren 12ko 241/2021 (EB) Erregelamenduaren 22. artikulua Europar Batasunaren finantza-interesak babesteko betebeharrak zehazten dizkio Espainiako Estatuari, eta, horretarako, iruzurraren aurkako neurrien plan bat egituratzeko betebeharra ezartzen du, EBren finantza-interesak babesteko helburuarekin.

Con la finalidad de dar cumplimiento a dicha obligación, el artículo 6 de la Orden ("Refuerzo de mecanismos para la prevención, detección y corrección del fraude, la corrupción y los conflictos de intereses") toda entidad, decisora o ejecutora, que participe en la ejecución de las medidas del PRTR deberá disponer de un Plan de medidas Antifraude que le permita garantizar y declarar que, en su respectivo ámbito de actuación, los fondos correspondientes se han utilizado de conformidad con las normas aplicables, en particular, en lo que se refiere a la prevención, detección y corrección del fraude, la corrupción y los conflictos de intereses.

El término «fraude» implica el uso del engaño con el fin de conseguir ganancias personales para una persona vinculada a un organismo público o para un tercero, o bien pérdidas para otra persona. La «corrupción» es el abuso de poder para obtener ganancias personales. Existe un «conflicto de intereses» cuando el ejercicio imparcial y objetivo de las funciones de una persona se ve comprometido por motivos relacionados con su familia, su vida sentimental sus afinidades políticas o nacionales, sus intereses económicos o cualquier otro tipo de interés compartido con, por ejemplo, un solicitante de fondos de la UE. El fraude, la corrupción y una mala gestión de los supuestos de conflicto de intereses no solo tienen consecuencias financieras, sino que además perjudican gravemente la reputación del organismo responsable de la gestión eficaz y eficiente de los recursos públicos y, por tanto, de los fondos de la UE.

El Excmo. Ayuntamiento de Ibarra manifiesta su absoluto rechazo al fraude y a la corrupción, se compromete a mantener un alto nivel de calidad jurídica, ética y moral así como a actuar conforme a los principios de integridad, imparcialidad, transparencia y honestidad. Reitera, además, su compromiso en la lucha contra el fraude y la corrupción en el ejercicio de sus funciones y declara su intención de

Betebehar hori betetze aldera, Agindua-ren 6. artikulua (Iruzuraren aurkako neurrien plan bat eduki beharko du (iruzurra, ustelkeria eta in-teresarren gatazkak prebenitzeko, antzemateko eta zuzentzeko mekanismoak indartzea) PRTR neurrien betearazpenean parte hartzen duen erakunde orok, dagokion jardueraren eremuan, dagozkion arauak aplikatu direla bermatu eta adierazi beharko du.

«Iruzur» terminoak engainua erabiltzea dakar, erakunde publiko bati lotutako pertsona batentzat edo hirugarren batentzat irabazi pertsonalak lortzeko, edo beste pertsona batentzat galerak lortzeko. «Korupzioa» irabazi pertsonalak lortzeko botere-abusua da. «Interes-gatazka» dago pertsona baten funtzioen egikaritze inpartziala eta objektiboa arriskuan jartzen denean bere familiarekin, bizitza sentimentalekin, kidetasun politiko edo nazionalekin, interes ekonomikoekin edo EBko funtsen eskatzaile batekin, adibidez, partekatutako beste edozein interes-motarekin lotutako arrazoiengatik. Iruzurak, ustelkeriak eta interes-gatazken kudeaketa txarrak finantza-aholkuak izateaz gain, kalte larria egiten diote baliabide publikoen eta, beraz, EBko funtsen kudeaketa efikazaz eta eraginkorraz arduratzen den erakundearen ospeari.

Ibarrako Udalak iruzurraren eta ustelkeriaren erabateko arbuioa adierazi du, eta kalitate juridiko, etiko eta moral handia mantentzeko konpromisoa hartu du, baita osotasun, inpartzialtasun, gardentasun eta zintzotasun printzipioen arabera jokatzeko konpromisoa ere. Gainera, iruzurraren eta ustelkeriaren aurkako borrokan duen konpromisoa berretsi du. Bere eginkizunak betetzean, eta

IBARRAKO UDALA
(Gipuzkoa)
Euskal Herria

2022KPOL0018

gestionar temprana y adecuadamente los conflictos de intereses.

interes-gatazkak goiz eta behar bezala kudeatzeko asmoa duela adierazten du.

El Ayuntamiento de Ibarra ha aprobado una Política Antifraude con la finalidad de promover una cultura de cumplimiento que ejerza un efecto disuasorio para cualquier tipo de actividad fraudulenta y que haga posible su prevención, detección, corrección y persecución de forma proporcionada, eficaz, adecuada y ajustada en el tiempo.

Ibarrako Udalak Iruzuraren aurkako Politika bat onartu du, edozein iruzur-jardueratan disuasio-eragina izango duen bete-tze-kultura sustatzeko, eta, hartara, hura prebenitzeko, atxilotzeko, zuzentzeko eta jazartzeko, modu proportzionatuan, eraginkorren, egokian eta denboran zehar.

Adicionalmente, el Ayuntamiento de Ibarra se compromete a adoptar los procedimientos de gestión y un modelo de control que asegure una tramitación eficaz y acorde con los mejores estándares éticos de los expedientes a través de los cuales se obtengan y destinen los fondos UE, de tal forma que cumpla las finalidades previstas en el PRTR. En consecuencia, el Ayuntamiento de Ibarra adopta el compromiso institucional de aprobar un Plan de Medidas Antifraude antes del 30 de marzo de 2022.

Horrez gain, Ibarrrako Udalak konpromisoa hartzen du kudeaketa-prozedurak eta kon-trol eredu bat ezartzeko, EBko funtsak lortzeko eta bideratzeko espedienteen estandar etiko onenekin bat datorren izapidetze eraginkorra ziurtatuko duena, PRTRn aurreikusitako helburuak bete ditzan. Ondorioz, Ibarrako Udalak Iruzuraren aurkako Neurrien Plana 2022ko martxoaren 30a baino lehen onartzeko konpromiso instituzionala hartu du.

En concreto, se compromete a realizar, entre otras, las siguientes actuaciones dentro de dicho plazo:

Zehazki, honako jarduera hauek egiteko konpromisoa hartzen du, bestek beste, epe horren barruan:

1. Análisis y evaluación de riesgos.
2. Redacción de un Código Ético.
3. Redacción de un Protocolo de Canal Ético.
4. Redacción de una Política de prevención de Conflictos de Interés.
5. Redacción de una Política de Obsequios y Regalos.
6. Formación y concienciación en materia de prevención del fraude.
7. Designación del Órgano de Control del Fraude.

1. Arriskuen analisisa eta ebaluazioa.
2. Kode etiko bat idaztea.
3. Kanal Etikoaren Protokoloa idaztea.
4. Interes-gatazkak prebenitzeko politika idaztea.
5. Behaketa- eta opari-politika bat idaztea.
6. Iruzurra prebenitzeko prestakuntza eta kontzientziatzea.
7. Iruzurra kontrolatzeko organoa izendatzea.

El Ayuntamiento de Ibarra denunciará las irregularidades o sospechas de fraude y corrupción que pudieran detectarse a través de los canales internos de notificación y colaborará con el Servicio Nacional de Coordinación Antifraude y demás autoridades y organismos públicos, cuerpos de seguridad del

Ibarrako Udalak salatuko ditu barne-jakin-arazpenen bidez atzemandako irregular-tasunak edo iruzurraren eta ustelkeriaren susmoak, eta Iruzuraren aurkako Koordina-zio Zerbitzu Nazionalarekin eta gaine-rako agintari eta erakunde publikoekin, Estatuko, autonomia-erkidegoetako edo

IBARRAKO UDALA
(Gipuzkoa)
Euskal Herria

2022KPOL0018

Estado, autonómicos o forales en todo momento. foru-aldundietako segurtasun-kidegoekin elkarlanean arituko da une oro.

IRUZURRAREN AURKAKO PLANA

1. Justifikazioa eta sarrera.
2. Adierazpen instituzionala.
3. Helburua eta aplikazio-eremua.
4. Iruzurraren arriskua ebaluatzea.
5. Iruzurraren aurkako neurriak.
  - 5.1. Prebentzioko neurriak.
  - 5.2. Iruzurra detektatzeko neurriak.
  - 5.3. Iruzurra zuzentzeko eta zigortzeko neurriak.
- 6.- Interes-gatazkei aurre egiteko prozedura
7. «Iruzurraren aurkako batzordea».
8. Oparien politika
9. Otorduen eta joan-etorrien gastuak
10. Ikerketa informazio batzordea
11. Glosario

ERANSKINAK

I.eranskina: Interes gatazkarik eta iruzurraren zein ustelkeriaren prebentzioari buruzko testa

II.eranskina: Arriskuen analisia (check-list)

III. eranskina: IGEA-Interes-gatazkarik ezaren adierazpena: eredia

IV.eranskina: Enplegatu publikoen jokabide-kodea

V. eranskina: Ikur edo adierazle gorriak iruzurraren aurkako borrokan

1. Justifikazioa eta sarrera.

Europako Kontseiluak onartu zuen, 2020ko ekainaren 21ean, NextGeneration EU programa sortzea. Programa hori pizgarri ekonomikora bideratutako tresna da, eta Europar Batasunak bere gain hartutako finantza-arloko neurririk garrantzitsuenetako bat da 2020an COVID-19ak eragindako aurrekaririk gabeko krisiari erantzuteko. Datozen urteetan ere izango ditu ondorioak programa horrek. NextGeneration EU finantza-tresnak, Europako Kontseiluak 2020ko uztailaren 21ean onetsiak, bere baitan hartzen du, elementu nagusi gisa, «Suspertze eta Erresilientzia Mekanismo» bat (hemendik aurrera, SEM): haren helburua Batasuneko estatuetan inbertsioa eta erreformak bultzatzea da, hartara, susperraldi jasangarri eta erresilientea lortzeko, eta, aldi berean, justizia sozialean oinarritutako hainbat erreforma ahalbidetzea, bai maila nazionalean, bai eskumenak transferituta dituzten autonomia-erkidegoekin gobernantza partekatuan.

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2021eko otsailaren 12ko 2021/241 (EB) Erregelamenduaren bidez ezarritako Suspertze eta Erresilientzia Mekanismoa da Suspertze Funtzaren muina. Haren helburua da Europar Batasuneko estatuetan inbertsioa eta erreformak bultzatzea, suspertze iraunkorra eta erresilientea lortzeko, eta, aldi berean, Europar Batasunaren lehentasun ekologikoak eta digitalak sustatzea.

Suspertze eta Erresilientzia Mekanismoak honako lau helburu nagusi huek ditu: Europar Batasunaren ekonomia-, gizarte- eta lurralde-kohesioa sustatzea; Europar Batasuna osatzen duten estatu kideen erresilientzia eta doitzeko gaitasuna indartzea; COVID-19ren krisiaren ondorio sozial eta ekonomikoak medeatzea; eta trantsizio ekologiko zein digitalari laguntza ematea. Horiek guztiak bideratuta daude EBko ekonomien hazkunde-potentziala berreskuratzen, krisiaren ondoren enplegua sortzeko politikak sustatzera eta hazkunde jasangarria bultzatzera.

Helburu horiek lortzeko, Europar Batasuneko estatu kide bakoitzak Berreskuratze eta Egoitza Plan bat diseinatu behar du, helburu horiek lortzeko behar diren erreformak eta inbertsio-proiektuak jasoko dituena. Espainiar Estatuko Suspertze, Eraldatze eta Erresilientzia Planak (aurrerantzean, SEEP) zeharkako lau ardatz ditu, 10 politika-palankatan egituratuta, eta horien barruan hogeita hamar osagai biltzen dira, Planaren inbertsioetarako eta erreformetarako programa koherenteak artikulatzea ahalbidetzen dutenak:

- Trantsizio ekologikoa.
- Eraldaketa digitala.
- Gizarte- eta lurralde-kohesioa eskuratzea.
- Genero-berdintasuna.

Toki-erakundeek, Suspertze eta Erresilientzia Mekanisмотik datozen diru-funtsekin osorik edo partzialki finantzatutako proiektuen onuradunak diren aldetik, aipatutako HFP/1030/2021 Aginduaren 6. artikuluan bete beharko dute, eta honela xedatzen du artikulua horrek:

«Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2021eko otsailaren 12ko 241/2021 (EB) Erregelamenduaren 22. artikulua Espainiari Suspertze eta Eraldatze

IBARRAKO UDALA
(Gipuzkoa)
Euskal Herria

2022KPOL0018

Mekanismoko diru-funtsen onuradun gisa Europar Batasunaren finantza-interesak babesteko ezartzen dizkion betebeharrak betetze aldera, SEEP programako neurriak betearazten parte hartzen duen erakunde erabakitzaile edo betearazle orok dagozkion arauekin bat datozen neurrien plan bat eduki beharko du, eta plan horrek aukera eman beharko du iruzurraren aurkako zer neurri aplikatu behar dituen eta zer neurri aplikatu behar zaizkion adierazteko».

Era berean, irailaren 10eko ICT/949/2021 Aginduaren 29.2.f) artikulua, merkatuei, merkataritza-hiriguneei, sedentarioa ez den merkataritzari eta merkaturatze-kanal laburrei laguntzeko laguntza-lerroaren oinarri arautzaileak ezartzen dituenean, eta 2021. urterako deialdia egiten duenean, SEEPen esparruan, hau adierazten da: erakunde onuradunek, 5.f) artikuluan aurreikusitako betebeharrak betetzeaz gain, bermatu beharko dute gastuen erregulartasuna eta neurriak hartu beharko dituzte ustelkeria aurreikusi, atzeman, jakinarazi eta zuzentzeko, baita interes-gatazka eta finantzaketa bikoitza prebenitzeko ere.

Administrazio Publikoa modernizatzeko eta SEEP gauzatzeko premiazko neurriak onartzen dituen abenduaren 30eko 36/2020 Errege Lege Dekretua onartuz, arintze- eta kontrol-neurriak hartu eta jaso ziren. Azaldutakoaren jarraipen gisa, irailaren 29ko HFP/1030/2021 Agindua onartu da, SEEParen kudeaketa-sistema eratzen duena.

Agindu horretako aurreikuspenen artean, 6. artikulua ezartzen eta garatzen duen betebeharra nabarmentzen da, zeinaren arabera, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren otsailaren 12ko 2021/241 (EB) Erregelamenduaren 22. artikulua ezartzen dituen betebeharrak betetze aldera (Suspertze eta Erresilientzia Mekanismoa ezartzen du erregelamendu horrek), entitate orok, SEMeko funtsen onuradun den heinean Europar Batasunaren finantza-interesak babesteari dagokionez, eduki beharko du honako hau: iruzurraren aurkako neurrien plan bat eduki beharko du eta plan horrek aukera eman beharko dio, dagokion jardun-eremuan, dagozkion funtsak aplikatu beharreko arauen arabera erabili direla bermatzeko eta deklaratzeko, bereziki iruzurra, ustelkeria eta interes-gatazkak prebenitu, detektatu eta zuzentzeari dagokionez.

2. Ibarra Udalaren adierazpena.

Ibarra Udalak, bere eskumenen esparruan, iruzurraren aurkako politika indartzeko konpromisoa hartu du bere eginkizunen garapenean. Horretarako, arau juridiko, etiko eta moralak betetzeko estandar zorrotzak bere gain hartuko dituen tresna egokia ezarri nahi du, bai eta estandar horiek integritatearen, objektibotasunaren eta zintotasunaren printzipioei atxikitu nahi ditu. Halaber toki-erakunde honek apustua egin nahi du iruzurraren eta ustelkeriaren aurkako kultura bat garatu eta areagotzeko, udalarekin harremanetan dauden edo harekin parte hartzen duten eragile guztiek hautematen dutena.

Ibarra Udalak kultura etiko bat sustatu nahi du erakundearen barruan, iruzurrezko jokabideak edo jarduerak sorraziko ez dituen eta horiek prebenitzea eta antzematea erraztuko duena.

Iruzurraren aurkako plan hau Udalaren osoko bilkuran onartuko da: alkatetzaren eta osoko bilkuraren eskumeneko gastuei, kontratazioei eta dirulaguntzei eragiten die; gastuak onartzeko espedienteen legezketasuna, segurtasuna eta gardentasuna babesten ditu; iruzurra kontrolatzeko organoa izendatzeko eta funtzio eta kontrol

sistema berriak esleitzeko erabiltzen da;

Izan ere, Europako Batasunaren Tratatuaren 274. artikulua arabera, Batzordeak bere erantzukizunpean gauzatu behar du aurrekontua, finantza-kudeaketa onaren printzipioaren arabera.

Gainera, estatu kideek Batzordearekin lankidetzan jardun behar dute, baimendutako kredituak finantza-kudeaketa onaren printzipioaren arabera erabiltzen direla bermatzeko.

Era berean, Europako Erkidegoen aurrekontu orokorrari aplika dakioken finantza-erregelamendua onartzen duen Kontseiluaren 1605/2002 (EE, Euratom) Erregelamenduaren 53 ter artikulua 2. paragrafoari jarraituz, estatu kideek kudeaketa partekatua eremuan irregulartasunak eta iruzurrak prebenitu eta horiei aurre egiteko erantzukizuna dute. Irregulartasuna nahita egin den (iruzurra) edo ez, gastu horiek Europako aurrekontuaren baterako finantzaketatik kanpo utzi behar dira.

Plan hau udalaren egoitza elektronikoan eta gardentasun atarian argitaratuko da.

Barne-kontrolako sistema bat ezarri nahi da, iruzurrezko edozein jardura prebenitzeko eta, ahal den neurrian, detektatzeko eta, hala badagokio, horren ondorioak zuzentzeko. Horretarako, osotasun-, inpartzialtasun- eta zintzotasun-printzipioak hartu nahi dira kontuan bere eginkizunak betetzean.

Ondorioz, Ibarra Udalak Iruzzurren aurkako Neurrien Plana onartzeko konpromiso instituzionala hartu du, HFP/1030/2021 Aginduaren 6.5 artikulua xedatutako nahitaezko edukia eta epeak kontuan harturik.

Zehazki, honako jardura hauek egiteko konpromisoa hartzen du, besteak beste, epe horren barruan:

1. Arriskuen analisia eta ebaluazioa
2. Kode etiko bat idaztea.
3. Kanal Etikoaren Protokoloa idaztea.
4. Interes-gatazka prebenitzeko politika idaztea.
5. Oparien, otorduen eta joan-etorrien politika idaztea.
6. Prestakuntza eta kontzientziak iruzurren prebentzioaren arloan.
7. Iruzurra kontrolatzeko organoa izendatzea.

Ibarra Udalak jakinarazpenetarako barne-kanalen bidez antzeman daitezkeen irregulartasunak edo iruzurren eta ustelkeriaren susmoak salatuko ditu, eta iruzurren aurkako koordinazio-erakunde eta -zerbitzuekin elkarlanean arituko da une oro.

Bereziki, konfidentzialtasun-printzipioa errespetatuz, Iruzzurren aurkako Koordinazio Zerbitzu Nazionalarekin lankidetzan arituko da. Iruzzurren aurkako Koordinazio Zerbitzu Nazionala da Iruzzurren aurka Borrokatzeko Europako Bulegoarekin (OLAF) elkarlanean iruzurren aurka Europar Batasunaren finantza-interesak babesteko ekintzak antolatzeaz arduratzen den organoa.

Estatuko Administrazioaren Kontu-hartzailatza Nagusiaren barruan dago, eta, Dirulaguntzei buruzko azaroaren 17ko 38/2003 Lege Orokorraren 25. xedapen gehigarriaren arabera, honako eginkizun hauek dagozkie:

- A. Estrategia nazionalen sorrera eta abiaraztea zuzentzea eta Europar Batasunaren interes finantzarioak babesteko beharrezkoak diren lege- eta administrazio-aldaketak bultzatzea.
- B. Sistema nazionalak Europar Batasuneko funtsen kudeaketarako izan ditzaketen gabeziak identifikatzea.
- C. Erakunde nazionalen eta OLAFen artean irregulartasunei eta iruzur-susmoei buruzko koordinazio- eta informazio-bideak ezartzea.
- D. Iruzurraren aurkako prebentzio eta borrokarako prestakuntza sustatzea

3.-Helburua eta aplikazio eremua

Iruzurraren aurkako Plan honen helburua da iruzurraren eta ustelkeriaren aurkako gaitan aplikatu eta bete beharreko printzipioak eta arauak ezartzea, Berreskuratzeko eta Erresilientziarako Mekanismoak (MRR) datozen funtsen inguruko interes-gatazkak saihesteko.

Horretarako, iruzurrezko edozein jardueratan disuasio-efektua eragingo duen kultura sustatuko da, iruzurraren prebentzioa eta detekzioa ahalbidetuz eta iruzurrarekin lotutako delituen eta iruzurrarekin lotutako delituen ikerketa erraztuko duten prozedurak garatuz, kasu horiei modu egokian eta une egokian heltzen zaiela bermatzeko.

Plan hau iruzurraren aurkako zikloaren funtsezko lau elementuen inguruan egituratzen da: prebentzioa, detekzioa, zuzenketa eta jazarpena, eta EEMtik datozen funtsen kudeaketan esku hartzen duten organo eta langile guztiei aplikatuko zaie: (i) karrerako funtzionarioak, (ii) bitarteko funtzionarioak, (iii) lan-kontratuko langileak, finkoak, mugagabeak edo aldi baterakoak, edo (iv) behin-behineko langileak, bai eta Udaleko gobernu-organoetako kideak ere.

Halaber, erakunde, organismo eta erakunde publiko edo pribatu guztiek, hornitzaileek, kontratistek, azpikontratistek edo laguntzaileek (aurrerantzean, hirugarrenek) politika honi atxiki beharko diote, Ibarra Udalarekin edozein motatako harremanak hasi eta mantendu ahal izateko.

4.-Iruzur arriskuen balorazioa

Ibarra Udalaren nahitaezko jarduera da irailaren 29ko HFP/1030/2021 Aginduaren 6.5.c) artikuluan xedatutakoari jarraituz.

Lehenik eta behin, irailaren 29ko HFP/1030/2021 Aginduaren 6.2 artikuluko bigarren paragrafoan aurreikusitakoa betez, Ibarra Udalak kontrol- eta ebaluazio-tresna hauek ezarri ditu

a)- **Interes-gatazken, iruzurraren prebentzioaren eta gutxieneko estandarrari buruzko ustelkeriaren testa** (irailaren 29ko HFP/1030/2021 Aginduaren II.B.5 eranskina), zikloko lau arloetako funtsezko alderdiak sartzeko erreferentzia gisa balio izan duena

«Iruzurra kontrolatzeko organoa»k iruzur-arriskuaren hasierako ebaluazioa egiteko ardura du. Ebaluazioa urtero errepikatuko da; hala ere, maiztasun txikiagoz eskatu ahal izango da, hala gomendatzen duten egoeretan, hala nola araudi- edo antolaketa-

aldaketak, inguruabar berritzaileak agertzea edo iruzurraren aurrean ahulguneak detektatzea.

Autoebaluazio horren emaitzak Plan honen **I. eranskinean** jasotzen dira.

b)- Iruzurra, ustelkeria eta interes-gatazka prebenitzeko, hautemateko eta zuzentzeko neurriei buruzko **erreferentzia edo gida** (Aginduaren III.C eranskina). Plan honen 5.puntuari (hurrengo puntuari) nagusiki jasotzen dira.

Bigarrenik, **arrisku-matrize bat erabili behar da**, iruzurra prebenitzeko tresna gisa eta egon daitezkeen ahuleziak eta mehatxuak detektatzeko bitarteko gisa balio duena. Bertan, balizko arriskuak iruzur-agertoki potentzial gisa jasotzen dira, eta haien inpaktuaren eta probabilitatearen arabera baloratzen dira, mailaren arabera kategorizatuz (txikia, ertaina edo handia). Horrez gain, identifikatutako iruzur-arrisku bakoitzari dagokionez inplementatu beharreko ekintzak zehazten dira.

Arriskuen matrize gisa, autoebaluazio-tresna (check list) erabili da. Bertan, kontratazio publikoaren, langileriaren gastuen, diru-laguntzen eta diru-sarrearen arloko arrisku ohikoenak jasotzen dira. (**II. eranskina**). Idazkari kontu-hartzaileak urteko finantza-kontrolaren plana egiteko ere tresna erabilgarria da.

5.- Iruzuraren aurka borrokatzeko neurriak

Ibarrako Udalak, iruzur-arriskuaren autoebaluazioa egin ondoren, iruzurraren aurkako borrokaren zikloaren funtsezko lau elementuen inguruan egituratutako hainbat neurri eta prozedura artikulatzen ditu: prebentzioa, detekzioa, zuzenketa eta jazarpena.

5.1. PREBENTZIO-NEURRIAK

A. Adierazpen instituzionala.

Beharrezkotzat jotzen da erakundearen iruzurraren aurkako jarrera ahalik eta gehien adieraztea eta zabaltzea. Horretarako, Ibarrako Udalak iruzurraren aurkako adierazpen instituzionala sinatzen du, osotasun, objektibotasun, kontu-emate eta zintzotasun balioetan oinarrituta, eta Plan honen parte da. Kanpaina hori ahalik eta gehien zabalduko da barneko eta kanpoko hainbat kanalen bidez (Ibarrako Udalaren egoitza elektronikoan).

B. Jokabide-kodea.

Ibarrako Udalak jokabide-kodea eta printzipio etikoak sinatu ditu, eta enplegatu publiko eta hautetsi guztiek bete beharko dituzte. Kode horrek iruzurra eragin dezaketen zirkunstantzien aurrean espero den jokabidea ezartzen du, eta haren printzipioak jokabide-konpromiso hauetan oinarritzen dira:

- Aplikatu beharreko legeria zorrotz betetzea.
- Baliabide publikoen erabilera egokia
- Osotasuna, profesionaltasuna eta zintzotasuna kudeaketan.
- Informazioaren gardentasuna eta erabilera egokia.
- Onuradunei tratu inpartziala eta ez-diskriminatzailea ematea
- Funtsen kudeaketan Udalaren ospea edo izen ona babestea.

Enplegatu publikoen jokabide-kodea **IV. eranskinean** jasota dago.

Etika- eta jokabide-kode hori egoitza elektronikoa argitaratuko da, denek jakin dezaten eta hedapen handiagoa izan dezaten.

C. Interes-gatazkarik ez dagoela adieraztea.

EEMBren kontura finantzatutako diru-laguntzak emateko eta kontratatzeko prozeduretan parte hartzen duten guztiek interes-gatazkarik ez dutela adierazten duen adierazpena bete behar dute.

Kide anitzeko organoen kasuan, adierazpen hori dagokion bileraren hasieran egin dezakete bileran parte hartzen duten guztiek, eta Aktan jaso beharko da.

Era berean, IGEA (interes-gatazkarik ezaren adierazpena) betetzeko betebeharra ezartzen da, laguntza emateko baldintzen barruan interes-gatazka potentziala duten jarduerak egin behar dituzten onuradunek aurkeztu beharreko baldintza gisa.

IGEA (interes gatazkarik ezaren adierazpena) betetzerakoan, zorrotz aplikatu beharko dira Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuaren Legearen testu bategina onartzen duen urriaren 30eko 5/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 53. artikulua, printzipio etikoei buruzkoa, Euskal Funtzio Publikoari buruzko uztailaren 6ko 6/1989 Legearen 73. artikulua, betebeharrei buruzkoa, eta Sektore Publikoaren abenduaren 1eko 40/2015 Legearen 23. artikulua, Gardentasunari buruzko abenduaren 1eko 40/2015 Legeari buruzkoa.

IGEAren (interes-gatazkarik ezaren adierazpenaren) eredia **III. eranskinean** dago.

Ibarrako Udalak barne kontrolerako sistema bat du, arriskuen azterketan oinarritua.

Barne-kontrol hori Udalaren Kontu-hartzailatza Nagusiak egiten du, Gipuzkoako Lurralde Historikoko Toki Erakundearen Aurrekontuei buruzko abenduaren 19ko 21/2003 Foru Arauan xedatutakoaren arabera, 32/2018 Foru Dekretua, abenduaren 27koa, Gipuzkoako Lurralde Historikoko Tokiko Sektore Publikoko entitateen barne kontrolaren araubide juridikoa erregulatzen duena eta Gipuzkoako toki entitateen kontabilitatearen arau esparrua ezartzen duena abenduaren 31n. 15eko 86/2015 Foru Dekretua aldatzen duena, gaikuntza nazionala duten Toki Administrazioen funtzionarioen araubide juridikoa arautzen duen martxoaren 16ko 128/2018 Errege Dekretuan, Ibarrako Udalak onartu duen barne-kontrolerako erregelamenduan, aplikatzekoa den gainerako legerian eta Udalaren aurrekontua betearazteko arauan.

Izan ere, Kontu-hartzailearen eginkizuna da eskubideak edo gastuak onartzeko dakarten egintzak kontrolatzea, edozein kalifikazio dutela ere, bai eta horien ondoriozko sarrerak eta ordainketak ere, eta, oro har, funts publikoen inbertsioa edo aplikazioa, oinarrizko baldintzen fiskalizazio mugatuko erregimenean, gastuen kasuan; diru-sarreraren kasuan, aurrekontu exekuzio arauan ezartzen den bezala.

Ondoren, fiskalizazio hori eragin zuten egintza, dokumentu edo espedienteen lagin adierazgarri baten gaineko fiskalizazio osoa egiten da, urtero, laginketa- edo auditoretza-teknikak aplikatuz, kasu bakoitzean aplikatzekoak diren xedapenekin bat datozela egiaztatzeko eta kudeaketan legezotasuna zenbateraino betetzen den zehazteko.

Finantza-kontrola, etengabeko kontrolaren eta auditoria publikoaren bidez gauzatzen dena, zerbitzuen funtzionamendua alderdi ekonomiko-finantzarioan egiaztatzeko, honela egiten da:

• Finantza-kontrol iraunkorra Erakunde honen Finantza Kontrolerako Urteko Planean identifikatutako irismen eta jarduketan bidez gauzatzen da.

Nolanahi ere, aplikatzekoa izango da Sektore Publikoko Kontratuei buruzko azaroaren 8ko 9/2017 Legean aurreikusitakoa. Lege horren bidez, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2014ko otsailaren 26ko 2014/23/EB eta 2014/24/EB zuzentarauen transposizioa egiten da Espainiako ordenamendu juridikora, baita 36/2020 Errege lege-dekretua, abenduaren 30ekoa, administrazio publikoa modernizatzeko eta berreskurapen-, eraldaketa- eta erresilientzia-plana betearazteko premiazko neurriak onartzen dituen ere.

Era berean, Diru-laguntzei buruzko azaroaren 17ko 38/2003 Legean xedatutakoa eta hori garatzen duen erregelamendua aplikatuko dira.

Udalak, PRTR gauzatzen parte hartzen duen erakundea den aldetik, prozedurak aplikatuko ditu, Estatuaren Laguntzei eta Lehia Askeari buruzko araudia uneoro erabat errespetatzen dela ziurtatzeko, bai eta finantzaketa bikoitzik ez dagoela bermatzeko ere. Horretarako, autoebaluazio bat egingo du, Estatuako laguntzen erregimenarekiko bateragarritasunari eta finantzaketa bikoitzaren prebentzioari buruz.

Artikulu horretan ezarritakoaren arabera, Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratuaren (EBFT) 107. artikulua. Estatu-laguntzat jotzen da estatuak edo estatuko funtsen bidez emandako edozein laguntza, edozein modutan, faltsutzea edo faltsutzea mehatxatzea dakarrena.

Lehia, enpresa edo ekoizpen jakin batzuei mesede eginez.

Bestalde, EBFTren 101. eta 102. artikuluek debekatu egiten dute operadore ekonomiko batek lehia askea faltsutzen edo murrizten duen edozein jokabide aldean zuzen edo aldebakarrekoa izatea.

Udalak printzipio horiek errespetatu beharko ditu uneoro, EBFTan, Lehia Defendatzeko Legean eta aplikatu beharreko gainerako araudian ezarritakoaren arabera.

D) Prestakuntza eta sentsibilizazioa

Prestakuntza eta informazioa da plana garatzeko oinarria. Behar-beharrezkoa da langile guztiak, hierarkia- eta antolaketa-maila guztietan, iruzurraren eta ustelkeriaren aurkako borrokan giltzarri gisa identifikatzea. Horretarako, berriazko prestakuntza-planak ezarriko dira.

«Iruzurraren aurkako organoak»k prestakuntza teoriko eta praktikoko hainbat aukera proposatuko ditu, bereziki arrisku bereziko sektoreentzat.

Era berean, aldian-aldian sentsibilizazio-ekintzak abiaraztea proposatzen da, hala nola jardunaldiak, komunikazioak eta tailerrak, besteak beste.

5.2. DETEKZIO-NEURRIAK

A. IGEA (interes gatazkarik ezaren adierazpena) beste iturri batzuetatik datorren informazioarekin egiaztatzea.

IGEA (Interes-gatazkarik ezaren adierazpena) egiaztatu egin behar da. Egiaztapen-mekanismoek IGEAko informazioan jarri beharko dute arreta, eta informazio hori aztertu beharko da beste informazio mota batzuk kontuan hartuta:

IBARRAKO UDALA
(Gipuzkoa)
Euskal Herria

2022KPOL0018

-Kanpo-informazioa (adibidez, interes-gatazka eragin duen egoerarekin zerikusirik ez duten eta erakundetik kanpoko pertsonen eman dezaketen interes-gatazka bati buruzko informazioa),

-Interes-gatazka izateko arrisku handia duten egoera jakin batzuei buruz egindako egiaztapenak, barne-arriskuen azterketan edo «ikur gorriak» (ikus B atala) oinarrituta.

-Ausazko kontrolak.

-Informazioa honako hauen bidez egiaztatu ahal izango da: merkataritza-erregistroen datu-baseak, diru-laguntzen datu-base nazionala, langileen espedienteak (datuak babesteko arauak kontuan hartuta) edo datuak aztertzeko edo arriskuak puntuatzeko tresnak.

B. Ikur gorriak.

Kontrol-prozedurek arreta iruzurraren arrisku-puntu nagusietan eta horien mugari edo markatzaileetan jartzen dutela ziurtatu behar da. Kontrol hori izate hutsak iruzurrak egiteko disuasio-elementu gisa balio du.

Iruzur-zantzuak bilatzeko ildo horretan, Europako Batzordeak arrisku-zeinuen edo -markatzaileen katalogo bat egin du, «Ikur gorriak» izeneko. Katalogo hori **IV. eranskinean** dago jasota, eta udaletxean erabili ahal izango da. Iruzurrezko jarduera bat gertatzen ari dela ohartarazteko adierazleak dira.

IV. eranskineko ikur gorrien katalogoaz gain, aurrekontuaren exekuzioaren arauan jasotako fiskalizazioaren oinarritzko baldintzen zerrenda ere erabili ahal izango da ondorio horietarako.

C. Kanpoko salaketan postontzia.

Ibarra Udalak, **biztanleriari erreparatuta nahiz eta behartuta ez egon**, Udalaren web orriaren bidez irregularitasunak salatzeko prozedura hau martxan jarriko du, honako helburu hauekin:

A) Gobernu ona eta gardentasuna indartzeko

Udal organo eta erakundeek zerbitzura dauden hautetsiek eta langileek bete behar dituzten printzipio edo arau etikoak eta gobernu eta administrazio onekoak betetzen laguntzeko helburuarekin sortu da postontzia.

B) Gatazkak prebenitzeko bitarteko gisa jarduteko

Kanal segurua da, noranzko bikoia, eta udal-administrazioaren eta pertsonen arteko lankidetzaren sustatzen du, parte-hartzearen bidez kudeaketa publikoan balio etikoak lantzeko.

Irekitako salaketa-bide horren bidez, edozein pertsonak jakinarazi ahal izango ditu iruzur-susmoak eta, horri dagokionez, detektatu ahal izan dituen ustezko irregularitasunak, eta jakinaraziko zaio salaketan kontuan hartuko dela eta egindako kudeaketan emaitzak jakinaraziko zaizkiela.

C) Komunikazioen konfidentziasuna eta komunikatzailearen ukigabetasuna bermatzeko.

Postontziak konfidentziasuna bermatzen du uneoro. Komunikazioa egiten duen pertsonak eskubidea du bere laneko identitatea eta osotasuna eraginkortasunez babesteko, eta ingurune digitalean anonimotasuna erabat bermatzeko, komunikazioa modu anonimoz egitea erabakitzen badu.

D) Barneko komunikazio etikorako kanala izateko

2021eko abenduaren 17an sartu da indarrean Espainiako estatutuan eta Europar Batasuneko gainerako herrialdeetan «Salaketa Kanala» arautzen duen araudi berria, hau da, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2019ko urriaren 23ko 2019/1937 (EB) Zuzentaraua, Batasuneko Zuzenbidearen arau-hausteei buruzko informazioa ematen duten pertsonen babesari buruzkoa, edo gauza bera da «Whistleblowing Zuzentaraua», Salaketa Kanala izenez ezagunagoa dena. Horrek esan nahi du 10.000 biztanletik gorako udalerrietako udalek eta 50 langile baino gehiagoko enpresek, publikoek eta pribatuek, salaketa-sistema hori ezartzeko betebeharra izango dutela. Hala ere, 50 eta 249 langile arteko enpresek bi urteko aldi iragankorra izango dute horretarako, hau da, 2023ko abenduaren 17ra arte.

Espainiako estatuan oraindik ez du zuzentarauaren transposizioa egin; hala ere, herritarrek Estatuaren aurrean argudiatu dezaketen eskubidea da, zuzentzauren zuzeneko efektu bertikalaren printzipioaren arabera.

Aurreko ataletan aurreikusitako detekzio-neurrietatik erator daitezkeen kontrol-prozedurak artikulatze aldera, Udalaren I Kontu-hartzaileak, bere ekimenez edo Alkatezjak edo beste departamendu batek aldeztu aurretik eskatuta, Finantza Kontrolerako Urteko Planean aurreikusi ahal izango du kudeaketan iruzur-kasuak hautematera bideratutako finantza-kontrolerako jarduerak egitea.

5.3. ZUZENTZEKO ETA JAZARTZEKO NEURRIAK

A. Zuzenketa

Edozein iruzur-susmo izanez gero, «Iruzurra kontrolatzeko organoa»ri dagokio jardutea, iruzurra benetan gertatu den jakiteko behar den informazio guztia biltzeko. «Ikur gorriak» izeneko hainbat adierazle agertzea izango da iruzurrik dagoen zehazteko irizpide nagusietako bat.

Balitzko iruzurrik antzemanen gero, edo horren susmo oinarritua izanez gero, berehala etengo da prozedura, ahalik eta lasterren jakinaraziko zaie hori agintari interesdunei eta jarduketak egiten inplikaturako erakundeei, eta horren eraginpean egon daitezkeen proiektu guztiak berrikusiko dira.

Irregularitasun sistemikoak antzemanen gero, honako neurri hauek hartuko dira:

- 1.- Eragiketa horretan sartutako eta/edo antzeko izaera ekonomikoa duten espediente guztiak berrikustea.
- 2.- Aurkitutako intzidentzia identifikatzen duten espediente guztien Erkidegoaren finantzaketa kentzea.
- 3.- Unitate betearazleei antzemandako ahultasuna konpontzeko hartu beharreko neurriak jakinaraztea, aurkitutako gorabeherak berriro gerta ez daitezen.
- 4.- Barne-kontrolerako sistemak berrikustea, hasierako egiaztapen-faseetan gorabehera horiek antzemateko mekanismo egokiak ezartzeko.

B. Jazarpena

Ahalik eta lasterren, «Iruzurra kontrolatzeko organoa»k honako hauek egingo ditu:

- 1.- Gertakarien eta hartutako neurrien berri ematea erakunde erabakitzaileari (edo jarduketak betearaztea agindu dion erakunde betearazleari; kasu horretan, erakunde

erabakitzaileari jakinaraziko dizkio), eta hark jakinaraziko dio gaia agintaritza arduradunari, eta hark egokitzen jotzen duen informazio gehigarria eskatu ahal izango dio, jarraipena egiteko eta Kontrol Agintaritzari jakinarazteko.

2.- Hala badagokio, agintari publiko eskudunei (Iruzuraren aurkako Koordinazio Zerbitzu Nazionala – NSZ –) egitate zigorgarriak salatzea, Iruzuraren aurka Borrokatzeko Europako Bulegoari balora eta jakinaraz diezazkion.

PRTR gauzatzeari dagokion salaketa-kanalaren bidez, horretarako gaituta dagoena web-helbide honetan: <http://www.igae.pap.minhafp.gob.es/sitio/igae/es/ES/Paginas/Denan.aspx>

3.- Erantzukizunak argitzeko edo diziiplina-espeditente bat irekitzeko informazio erreserbatua hastea.

4.- Egitateak fiskaltzaren eta auzitegi eskudunen aurrean salatzea, bidezko kasuetan.

5.- Iruzur susmagarrien jarraipena egiteko eta iruzurrez gastatutako EBko funtsak berreskuratzeko prozesu egokiak ezartzea.

6.- Interes-gatazkei aurre egiteko prozedura

Interes-gatazka baten susmo sendoak izanez gero, inplikatuaren goragokoari jakinaraziko zaio, eta hark beharrezko kontrol eta ikerketak egingo ditu.

Kontrolek ez badute informazioa berresten, kasua itxi egingo da. Kontrolen emaitzek hasierako informazioa berresten badute eta interes-gatazka administratiboa bada, hierarkian gorago dagoenak honako hauek egin ahal izango ditu:

- Diziiplina-zehapenak eta administrazio-neurriak hartzea.
- Zerikusia duen funtzionarioaren aurka egitea; bereziki, Sektore Publikoaren Araubide Juridikoaren urriaren 1eko 40/2015 Legearen 24. artikulua, errefusatzei buruzkoa, zorrotz aplikatuko da;
- Interes-gatazkek eragindako kontratua/egintza deuseztatzea edo ondorioz gabe uztea, eta dagokion prozedura-zatia errepikatzea;
- Gertatutakoa publiko egitea, erabakien gardentasuna bermatzeko eta, disuasio-elementu gisa, berriro antzeko egoerak gerta ez daitezen, Gardentasunari, informazio publikoa eskuratzeko bideari eta gobernu onari buruzko abenduaren 9ko 19/2013 Legearen arabera
- Interes-gatazka zigor-arlokoa bada, hierarkian gorago dagoenak, aurreko neurriak hartzeaz gain, Fiskaltzari jakinarazi beharko dizkio egitateak, ministerio horrek dagozkion neurriak har ditzan.

7.- «Iruzurra kontrolatzeko organoa»

7.1 Izendapena

1.- Udaletxean iruzurraren aurkako neurriak behar bezala aplikatzen direla ziurtatzeko, Iruzurra kontrolatzeko organoa Kontu-hartzailea izango da

Iruzuraren aurkako organoak irregulartasunaren egiazkotasuna eta zehaztasuna egiaztatuko ditu, eta entzunaldi-izapidea emango die kaltetu eta lekuko guztiei, eta beharrezkotzat jotzen dituen eginbide guztiak egingo ditu.

7.2 Eginkizunak

«Iruzurra kontrolatzeko organoa»ri honako eginkizun hauek esleitzen zaizkie:

1. Iruzur-arriskua aldira ebaluatzea, gerta daitezkeen iruzurrak prebenitu eta detektatzeko barne-kontrol eraginkorra dagoela ziurtatuz.
2. Iruzurraren aurkako politika eta iruzur-saiakerak prebenitzeko, detektatzeko, zuzentzeko eta jazartzeko aukera emango duten beharrezko neurrien diseinua definitzea.
3. Udaleko gainerako langileak kontzientziatzea eta prestatzea, Langileen Zerbitzuarekin eta Europako funtsak koordinatzeko unitate funtzionalarekin lankidetzan, prestakuntza-plangintzari dagokionez.
4. Iruzurraren susmorik izanez gero, informazio-espeditentia irekitzea, eta bertan parte hartzen duten unitateei egoki irizitako informazio guztia eskatzea, behar bezala azter dezaten.
5. Hasitako informazio-espeditentia ebaztea, eta, susmoak funtsik gabekoak badira, espeditentia horiek artxibatzeko agintzea, edo organo eskudunari neurri zuzentzaile egokiak hartzea proposatzea, baldin eta iruzurra benetan gertatu dela ondorioztatzen bada.
6. Alkateari hasitako espeditentietan lortutako ondorioen berri ematea eta, hala badagokio, aplikatutako neurri zuzentzaileenak.
7. Onuradunek bidegabe jasotako zenbatekoak berreskuratzen direla zaintzeko ardura duten erakunde edo organismoen beharrezko informazioa ematea, edo arlo administratibo eta/edo penalean dagozkien zehapenak hastea.
8. Egindako laginketen, antzemandako gorabeheren eta hasitako eta ebatzitako informazio-espeditentien erregistroa egitea.
9. Urteko memoria bat egitea, «Iruzurra kontrolatzeko organoa»k beren eskumenen esparruan egindako jarduerak jasoko dituen eta Osoko Bilkurari horren berri ematea
10. Alkateak eman diezaiokien beste edozein eginkizun.

7.3 Informazioa eta lankidetzaren emateko betebeharra

«Iruzurra kontrolatzeko organoa»k edozein egoera prebenitzeko eta antzemateko barne-kontrol sistema proposatuko du, planaren neurrien jarraipen-txostenak egingo du eta, hala badagokio, neurri zuzentzaile egokiak proposatuko ditu eta behar duen aholkularitza edo txostenak eskatu ahalko ditu. Iruzurraren aurkako neurrien ezarpena bermatzeko, departamendu edo zentro kudeatzaile guztiek zazpi (7) lan eguneko epean eskatzen dieten informazio- eta lankidetzaren emateko betebeharra dute.

«Iruzurra kontrolatzeko organoa»k kudeaketa-sistema informatikoetan dagoen informazioa kontsultatu eta aholkularitza zein teknikoaren ematea eskatu ahalko ditu.

8. Oparien politika

Udaleko langileek eta kargudunek ez dute inolako interferentziarik edo eraginik izango kontratistengan, azpikontratistengan edo funtsak jasotzen dituztenengan, baldin eta haien inpartzialtasuna, osotasuna eta objektibotasun profesionala alda baditzakete.

Langile publikoek eta udal-kargudunek ezin izango dute onartu, ez zuzenean, ez zeharka, opari edo onura pertsonalik, ordainketarik, komisiorik edo beste edozein onurarik beren jardun profesionalaren eremuan, ez udalaren funtsak jasotzen dituztenekin edo udalarekin edo haien kontura diharduenarekin inolako harremanik izan nahi dutenekin duten harremanetan, baldin eta harreman komertzial, profesional edo administratiboetan, publiko zein pribatuetan, eragin desagokoa badute.

Era berean, langileek eta kargudunek ezin dute oparirik, ordainketarik, komisiorik edo beste edozein onura pertsonalik eskatu edo onartu funtsak jasotzen dituztenengandik, ezta Udalarekin edo haien kontura diharduenarengandik ere.

Politika honen ondorioetarako, eta adierazpen-ondorioetarako soilik, opari edo onura pertsonaltzat hartuko dira edozein motatako opariak, ondasunak, zerbitzuak, ikuskizunetarako edo ekitaldietarako sarrerak, bidaiak, lehentasunezko tratua, deskontu bereziak edo udaleko langile eta kargudunei eskaintzen, agintzen edo ematen zaien beste edozein arreta.

Mintegietara eta prestakuntza-jarduera hutsetara joatea, bai eta bazkari edo gosari informatiboak ere, ez dira onura pertsonaltzat hartuko, salbu eta, haien kostua, lekua, testuingurua edo prestazio osagarriak direla-eta, helburu horretarako neurritz kanpokoak badira.

9. Otorduen eta joan-etorrien gastuak

Mantenutik eta joan-etorrietatik eratorritako gastuen tratamendua Udalean indarrean dagoen gastuen kontrolerako prozeduran xedatutakoaren arabera arautuko da.

Enplegatu publikoek eta udal-kargudunek beren eginkizunak betetzearekin eta Udalaren izenean eta ordezkartzan jarduerak garatzearekin lotutako gastu oro behar bezala justifikatu beharko dute, kasu bakoitzaren inguruabar zehatzen arabera, eta behar bezala dokumentatu beharko da.

Ondorioz, ez dira onartuko behar bezala justifikatuta ez dauden otordu- eta joan-etorri-gastuak.

10. Ikerketako batzorde informatiboa

Informazio-batzordeak iraunkorrak edo bereziak izan daitezke, Toki Erakundeen Antolamendu, Funtzionamendu eta Araubide Juridikoaren Erregelamendua onartzen duen azaroaren 28ko 2568/1986 Errege Dekretuaren 124.1 artikulua arabera.

Osoko Bilkurak iruzurraren aurkako ikerketarako batzorde berezi bat eratzea erabaki dezake. Batzorde hori automatikoki iraungiko da, haren xede den gaiari buruzko irizpena edo informazioa eman ondoren, salbu eta batzorde hori onartzen duen osoko bilkuraren erabakiak besterik xedatzen badu.

11.- Glosarioa

Iruzurraren aurkako Plan honi honako definizio hauek aplikatuko zaizkio: (EB) 2017/1371 Zuzentaraua, Batasunaren finantza-interesei eragiten dien iruzurraren aurkako borrokari buruzkoa (PIF Zuzentaraua), eta 2018/1046 Erregelamendua (EB, Euratom), Europako Parlamentuarena eta Kontseiluarena, 2018ko uztailaren 18koa, Batasunaren aurrekontu orokorrari aplikatu beharreko finantza-arauei buruzkoa (EBren Finantza Erregelamendua).

Arriskuaren ebaluazioak iruzur-arrisku espezifikoak baino ez ditu lantzen, ez irregulartasunak.

IBARRAKO UDALA
(Gipuzkoa)
Euskal Herria

2022KPOL0018

Hala ere, ariketa modu eraginkorren gauzatzeak zeharkako eragina izan dezake irregulartasunak prebenitzeko eta hautemateko orduan, oro har, irregulartasun horiek iruzurra baino kategoria zabalagozat hartuta.

Asmoa da iruzurra eta irregulartasuna bereizten dituen faktorea.

IRREGULARTASUNA: Europako Erkidegoen finantza-interesak babesteari buruzko Kontseiluaren 1995eko abenduaren 18ko 2988/95 (EE, Euratom) Erregelamenduaren ondorioetarako, «Irregulartasun» terminoa kontzeptu zabala da, eta eragile ekonomikoek egindako irregulartasunak hartzen ditu, nahita egindakoak izan edo ez. 2988/95 (EE, Euratom) Erregelamenduaren 1. artikuluko 2. paragrafoak honela definitzen du irregulartasuna: «Zuzenbideko xedapen baten arau-hauste oro eragile ekonomiko baten ekintza edo ez-egite bati dagokiona, baldin eta ekintza edo ez-egite horrek erkidegoen aurrekontu orokorrari edo erkidegoek administratutako aurrekontuei kalte egiten badie, dela erkidegoen kontura zuzenean jasotako baliabide propioetatik datozen diru-sarrerak murriztuz edo ezabatuz, dela bidegabeko gastu baten bidez».

IRUZURRA: Iruzuraren definizioa Tratatuan Europar Batasunaren Tratatuaren K.3 artikulua oinarri hartuta ezarritako Hitzarmenak, Europako Erkidegoen finantza-interesak babesteari buruzkoak, honela definitzen du gastuen arloko «iruzurra»: «-Europar Batasuneko aurrekontu administratiboengatik edo aurreko aurrekontuengatik egindako ez-betetze orokorragatik erkidegoen aitopenen edo dokumentu faltsuak, zehaztugabeak edo osatugabeak erabiltzea edo aurkeztea;

A) Kontratu publikoekin zerikusirik ez duten gastuen arloan, honako hauei buruzko edozein ekintza edo ez-egite:

-Batasunaren aurrekontuko edo Batasunak edo bere izenean administratutako edo Udalak kudeatutako aurrekontuetako funtsak edo aktiboak bidegabe erabiltzea edo funtsik gabe atxikitzea dakarten adierazpen edo agiri faltsuak, zehaztugabeak edo osatugabeak tratatzea, erabiltzea edo enplegatzea;

-Ondorio bera duen informazio bat jakinarazteko berariazko betebeharrak ez betetzea;

-Funts edo aktibo horiek hasieran ematea eragin zuten helburuez bestelako helburuetarako behar ez bezala erabiltzea;

B) Kontratu publikoekin lotutako gastuei dagokienez, egilearentzat edo beste pertsona batentzat legez kontrako irabazi-asmoz egiten direnean, honako hauei buruzko edozein ekintza edo ez-egite:

-Adierazpen edo agiri faltsuak, zehaztugabeak edo osatugabeak erabiltzea edo aurkeztea, Batasunaren aurrekontuko edo Batasunak administratutako aurrekontuetako funtsak edo aktiboak eta Udalak kudeatutakoak bidegabe erabiltzea edo funtsik gabe atxikitzea dakartenak;

-Ondorio bera duen informazio bat jakinarazteko berariazko betebeharrak ez betetzea;

-Funts edo aktibo horiek hasieran ematea eragin zuten helburuez bestelako helburuetarako erabiltzea, Batasunaren finantza-interesei kalte egiten badie.

C) Diru-sarreraren arloan, honako hauei buruzko edozein ekintza edo ez-egite:

IBARRAKO UDALA
(Gipuzkoa)
Euskal Herria

2022KPOL0018

Adierazpen edo agiri faltsuak, zehaztugabeak edo osatugabeak erabiltzea edo aurkeztea, baldin eta Batasunaren aurrekontuko edo Batasunak administratutako aurrekontuetako edo haren izenean jarritako aurrekontuetako baliabideak eta Udalak kudeatutakoak legez kanpo murrizten badira;

Ondorio bera duen informazio bat jakinarazteko berriazko betebeharrak ez betetzea; Legez lortutako onura bat ondorio berarekin bidegabe erabiltzea.

D) BEZaren baliabide propioetatik datozen diru-sarreraren arloan, mugaz gaindiko iruzurrezko sare batean egindako edozein ekintza edo ez-egite, honako hauei dagokienez:

-BEZari buruzko adierazpen edo agiri faltsuak, zehaztugabeak edo osatugabeak erabiltzea edo aurkeztea, Batasunaren aurrekontuko baliabideak gutxitzea dakartenak,

-Eragin bera duen BEZari buruzko informazioa jakinarazteko berriazko betebeharrak ez betetzea; edo

-BEZaren aitortzen zuzenak aurkeztea, ordainketa ez betetzea edo BEZa itzultzeko eskubidea legez kontra sortzea iruzur eginez disimulatzeko.

USTELKERIA: Batzordeak erabiltzen duen «ustelkeria» terminoaren deskribapen nahiko laxoa da postu publiko batek onura pribatuak lortzeko duen botere-abusua. Ordainketa ustelak beste iruzur mota asko errazten dituzte, hala nola fakturazio faltsua, gastu mamuak edo kontratu-baldintzak ez betetzea. Ustelkeria modurik ohikoena ordainketa ustelak edo antzeko onurak dira: hartzaile batek (ustelkeria pasiboa) emaile baten eroskeria onartzen du (ustelkeria aktiboa) mesede baten truke.

USTELKERIA AKTIBOA: Zuzenean edo bitartekari baten bidez funtzionario bati edozein motatako abantaila agintzen, eskaintzen edo ematen dion pertsona ororen akzioa, funtzionario horrentzat edo hirugarren batentzat, bere betebeharraren arabera edo bere eginkizunak betetzean Batasunaren finantza-interesei kalte egiteko edo kalte egin ahal izateko moduan jardun dezan edo jardun ez dezan.

USTELKERIA PASIBOA: Funtzionario baten akzioa, zuzenean edo bitartekari baten bitartez, edozein motatako abantailak eskatzen edo jasotzen dituen, berarentzat edo hirugarrenentzat, edo abantaila baten promesa onartzen duena, jardun dezan, edo jarduteari uko egiten dionean, bere betebeharraren arabera edo bere eginkizunak gauzatzean, Batasunaren finantza-interesei kalte egiteko edo kalte egiteko moduan.

INTERES GATAZKA: Interes-gatazka egongo da funtzioen jardun inpartzial eta objektiboa arriskuan jartzen denean familia-arrazoiengatik, arrazoi afektiboengatik, kidesan politiko edo nazionalagatik, interes ekonomikoagatik edo interes pertsonaleko zuzeneko edo zeharkako beste edozein arrazoiengatik. Interes-gatazka eragingo lukeen egoera kontuan hartuta, honako hauek bereiz daitezke (HFP 1030/2021 Agindua, III.C eranskina):

Itxurazko interes-gatazka: Enplegatutako publiko edo onuradun baten interes pribatuak bere funtzioen edo betebeharraren egikaritzea objektiboa arriskuan jar dezaketenean gertatzen da, baina, azkenik, pertsonaren jokabidearen, portaeraren edo harremanen alderdi zehatzekiko (edo alderdi horietan izandako ondorio batekiko) lotura identifikagarri eta indibidualik aurkitzen ez denean.

Interes-gatazka potentziala: Enplegatu publiko edo onuradun batek horrelako interes pribatuak dituenean sortzen da, eta interes horiek interes-gatazka sor dezakete etorkizunean erantzukizun ofizial jakin batzuk bere gain hartu behar badituzte.

Interes-gatazka erreala: Langile publiko baten betebeharrak publikoaren eta interes pribatuaren arteko gatazka dakar, eta enplegatu publikoak interes pertsonalak dituen betebeharrak eta erantzukizun ofizialak modu bidegabean betetzeko. Onuradun baten kasuan, gatazka sortuko litzateke funtsen laguntza eskatzean hartutako betebeharrak eta funtsen interes pribatuaren artean, horiek modu bidegabean eragin baitezakete betebeharrak horiek betetzean.

Ikur gorria: Alerta-adierazle bat edo ikur gorri bat ezohiko zerbait gertatu dela eta ohiko funtzionamendu normalarekin bat ez datorrela adierazten duen adierazle bat da, eta zerbait aztertu behar dela adierazten duten alarma-seinale, pista edo balizko iruzurraren edo ustelkeriaren zantzu gisa eratzten da.

Erakunde bakoitzak alerta-adierazleak garatu behar ditu iruzur-mekanismoak ohikoenetarako eta errepikatzaileenetarako, horiek eraginkortasunez aplikatzeko prozedurak definitu behar ditu, bere prozedura-eskuliburuetan sartu behar ditu eta antzemateko moduan dauden langileei jakinarazi behar dizkie.

Oso garrantzitsua da ikur gorri baten aurrean erreakzionatzea: langileak eta arduradunak erne egotera behartzen ditu, eta iruzur-arriskua dagoela baieztatzeko edo ukatzeko beharrezko neurriak hartzea.

Ikur gorriak ez dakar iruzurrik, baina jarduera-eremu batek arreata behar du iruzur potentzial bat baztertzeko edo baieztatzeko.

I. Eranskina: Interes gatazkarik eta iruzurraren zein ustelkeriaren prebentzioari buruzko testa

Galdera	Betetze-maila			
	4	3	2	1
1. Badago «iruzurraren aurkako neurriei buruzko planik», dagozkion funtsak ezarri beharreko araei jarraiki erabili direla iruzurra, ustelkeria eta interes-gatazken prebentzioari, detekzioari eta zuzenketari dagokienez? Eta horrela, bere jarduera-eremuan, erakunde betearazleak edo erakunde erabakitzaileak horrela egin duela bermatu eta adieraz dezake?				X
2. Gauzatu beharreko maila guztietan «iruzurraren aurkako neurriei buruzko planik» ote dagoen egiaztatuzuzue?				X
Prebentzioa				
3. Badaukazue iruzurraren aurka borrokatzeko maila goreneko konpromisoa hartzen duen adierazpenik?				X
4. Eginda duzue arrisku espezifikoak, horien eragina eta gertatzeko probabilitatea identifikatzen dituen autoebaluaziorik eta aldian-aldian berrikusi duzue?	X			
5. Kode etikoa zabaldu duzue eta oparien politikari buruzko informazioa eman duzue?				X
6. Etika Publikoa sustatzen duen eta iruzurra detektatzea errazten duen prestakuntzarik eman duzue?				X
7. Interes-gatazkek ebazteko prozedurarik prestatu duzue?				X
8. Bertan esku hartutako guztiek interes-gatazkarik ez izateari buruzko adierazpenik bete duzue?	X			
Detekzioa				
9. Iruzur-adierazlerik edo alerta-seinalerik (ikur gorriak) zehaztu duzue eta horiek detektatzeko moduan dauden langileei jakinarazi dizkiezue?				X
10. Datuak aztertzeke edo arriskuak puntuatzeko tresnarik erabiltzen duzue?		X		
11. Badago biderik hala nahi duten guztiek salaketak aurkezteko?	X			

Galdera	Betetze-maila			
	4	3	2	1
12. Badago salaketak aztertzeke eta zuzenketak proposatzeko ardura duen unitaterik?	X			
Zuzenketa				
13. Iruzurraren eragina ebaluatu eta sistemikotzat edo unean unekotzat jo duzue?				X
14. Iruzurrak eragindako proiektuak edo horien zatiak kendu dituzue horiek Berreskuratze eta Erresilentziarako				X

Mekanismoak (BEM) finantzatu dituenean edo finantzatu behar dituenean?				
Jazarpena				
15. Erakunde betearazleari, erakunde erabakitzaileari edo agintaritzaren arduradunari, dagokionaren arabera, gertatutakoak eta hartutako neurriak jakinarazi dizkiozue?				X
16. Hala dagokionean, herrialde bakoitzaren edo Europako Batasunaren Herri Agintarien edo fiskaltza eta auzitegi eskudunen aurrean zigortzeko moduko egitateak salatu dituzue?				X
Puntu guztizko partziala.	16	3		11
Puntu guztiak.			30	
Gehieneko puntuak.			64	
Puntu erlatiboak (puntu guztiak/gehieneko puntuak).			0,4688	

Oharra: 4 gehieneko betetzearen baliokidea da

IBARRAKO UDALA
(Gipuzkoa)
Euskal Herria

2022KPOL0018

II. ERANSKINA: Arriskuen analisia. Check list (excel orria)

III. ERANSKINA: IGEA- Interes Gatazkarik Ezaren Adierazpena: Eredua

Espedientea	
Kontratua/Dirulaguntza	

Goian aipatutako kontratazio/dirulaguntzaren prozeduran inpartzialtasuna bermatzeko, neuk, behean sinatzen dudan edo dugunok (aurreratzean «dudan» 1. pertsonan), espedientea prestatzeko eta izapidetzeko prozesuan parte hartzen dudan aldetik, honako hau adierazten dut:

Lehenengoa. Honako informazio hauen berri dudala:

1. Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren uztailaren 18ko 2018/1046 (EB, Euratom) Araudiaren (EBren finantza-araudia) 61.3 artikulua «Interes-gatazka» honako hau ezartzen du: «interes-gatazka egongo da eginkizunen egikaritze inpartziala eta objektiboa arriskuan jartzen denean familia, afektibitatea, kidesan politiko edo nazionala, interes ekonomikoa edo interes pertsonaleko zuzeneko edo zeharkako edozein arazoirengatik.»

2. Sektore Publikoko Kontratuei buruzko azaroaren 8ko 9/2017 Legearen 64. artikulua «Ustelkeriaren aurkako borroka eta interes-gatazken prebentzioa» helburua da lehia ez desitxuratzeko, prozeduraren gardentasuna bermatzea eta hautagai eta lizitatuak guztiei tratu-berdintasuna bermatzea.

3. Sektore Publikoaren Araubide Juridikoari buruzko urriaren 1eko 40/2015 Legearen 23. artikulua «Parte ez hartzea» ezartzen duenez, prozeduran ez dute esku hartu behar «hurrengo paragrafoan adierazitako inguruabarretako batzuk betetzen dituzten administrazioetako agintariek eta langileek», hauek izanik:

a) Kasu kasuko gaian edo beste batean baldin eta gai horren ebazpenak eragina izan badezake interes pertsonala izatea; sozietate edo erakunde interesdunen bateko administratzailea izatea, edo interesdunen batekin ebatzi gabeko auziren bat izatea.

b) Ezkontza-lotura edo antzeko egitatezko egoera izatea, eta laugarren mailako odol-kidetasun-ahaidetasuna edo bigarren mailako ezkontza-ahaidetasuna izatea interesdunetako edozeinekin, erakunde edo sozietate interesdunen administratzaileekin eta prozeduran parte hartzen duten aholkulari, legezko ordezkari edo mandatariekin, bai eta bulego profesionala partekatzea edo horiekin elkartuta egotea aholkularitza, ordezkari edo mandaturako.

c) Aurreko atalean aipatutako pertsonaren batekin adiskidetasun estua edo ageriko etsaitasuna izatea.

d) Dagokion prozeduran aditu edo lekuko gisa parte hartu izana

e) Zerbitzu-harremana izatea gaian zuzenean interesa duen pertsona fisiko edo juridikoarekin, edo azken bi urteetan hari edozein motatako zerbitzu profesionalak eman izana, edozein egoera edo tokitan».

Bigarrena. Ez nagoela EBren Finantza Araudiaren 61.3 artikuluan adierazitako interes-gatazkatzat jo daitekeen ezin egoeratan, eta ez nagoela lizitazio/emakida prozedurari eragin diezaiokeen Sektore Publikoaren Araubide Juridikoaren urriaren 1eko 40/2015 Legearen 23.2 artikuluko abstentzio-kausarik.

IBARRAKO UDALA
(Gipuzkoa)
Euskal Herria

2022KPOL0018

Hirugarrena. Konpromisoa hartzen dudala kontratazio-organoari/ebaluazio batzordeari jakinarazteko, luzamendurik gabe, interes-gatazkako edozein egoera edo abstentzio-kausa, egoera hori sortzen duena edo eragin dezakeena.

Laugarrena. Badakidala interes-gatazkarik ezaren adierazpena faltsua dela frogatzen bada, aplikatu beharreko araudiak ezartzen dituen diziplina-ondorioak, ondorio administratiboak eta judizialak ekarriko dituela

Sinadura-Data	
Izen eta 2 abizen	
NAN	

IV. ERANSKINA: Enplegatu publikoen Jokabide-Kodea

Ibarrako Udalak iruzurrari eta ustelkeriari aurre egiteko zero tolerantzia politika publikoki adierazi du Adierazpen Institutuzional batean.

Udalak iruzurraren aurkako neurri eraginkorrak eta proportzionatuak martxan jartzeko prozedurak ditu, antzemandako arriskuak kontuan hartuta.

Prozedura horien barruan sartzen da, iruzurra prebenitzeko neurrien artean, Udaleko langile guztien jokabide-kode etiko bat zabalitzea. Kode hau funtsezko tresna da iruzurraren arloko balioak eta jokabideak transmititzeko, enplegatu publikoen jarduera gidatu eta arautu behar duten printzipioak bilduz.

1.- Ibarrako Udaleko langileen eguneroko jarduerak Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuaren Legearen testuategina onartzen duen urriaren 30eko 5/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 52.etik 54.era bitarteko artikuluetan jasotako printzipio etikoak betetzen direla adierazi behar du. Honako hau ezartzen dute artikuluko horiek:

«VI. KAPITULUA

Enplegatu publikoen betebeharrak. Jokabide-kodea

52. artikulua. Enplegatu publikoen betebeharrak. Jokabide-kodea.

Enplegatu publikoek arduraz bete beharko dituzte esleituta dituzten zereginak, eta interes orokorrak zaindu beharko dituzte, Konstituzioari eta gainerako ordenamendu juridikoari men eginez, eta honako printzipio hauen arabera jardun beharko dute: objektibotasuna, osotasuna, neutraltasuna, erantzukizuna, inpartzialtasuna, konfidentzialtasuna, zerbitzu publikoari dedikazioa, gardentasuna, zorrotasuna, irisgarritasuna, eraginkortasuna, zintzotasuna, kultura- eta ingurumen-ingurunearen sustapena, eta emakumeen eta gizonen arteko jokabide-printzipio publikoak errespetatzea.

Kapitulu honetan ezarritako printzipio eta arauak informatuko dute enplegatu publikoen diziplina-araubidearen interpretazioa eta aplikazioa.

53. artikulua. Printzipio etikoak.

1. Enplegatu publikoek Konstituzioa eta ordenamendu juridikoa osatzen duten gainerako arauak errespetatuko dituzte.
2. Haren jardunak herritarren interes orokorrak asetzea izango du helburu, eta inpartzialtasunera eta interes komunera bideratutako kontsiderazio objektiboetan oinarrituko da, alde batera utzita jarrera pertsonalak, familiakoak, korporatiboak, bezeroak edo printzipio horrekin talka egin dezakeen beste edozein alderdi.
3. Zerbitzuak ematen dituzten administrazioarekin, nagusiekin, lankideekin, mendekoekin eta herritarrekin leialtasun- eta fede oneko printzipioen arabera jardungo dute.
4. Jokabide hori oinarrizko eskubideen eta askatasun publikoen errespetuan oinarrituko da, eta jaiotza, arraza- edo etnia-jatorria, generoa, sexua, sexu-joera, erlijioa edo sinesmenak, iritzia, desgaitasuna, adina edo beste edozein baldintza edo inguruabar pertsonal edo sozial dela-eta bereizkeriarik eragin dezakeen edozein jarduera saihestuko du.

5. Abstenitu egingo dira interes pertsonala duten gaietan, bai eta beren lanpostu publikoarekin interes-gatazkak sortzeko arriskua ekar dezakeen jarduera pribatu edo interes orotan ere.
6. Ez dute betebeharrak ekonomikorik hartuko, eta ez dute esku hartuko pertsona edo erakundeekiko finantza-eragiketetan, ondare-betebeharretan edo negozio juridikoetan, lanpostu publikoko betebeharrarekin interes-gatazka eragin badezake.
7. Pertsona fisikoek edo erakunde pribatuak ez dute inolako mesede-traturik onartuko, ezta justifikaziorik gabeko pribilegioa edo abantaila dakarren egoerarik ere.
8. Eraginkortasun-, ekonomia- eta efizientzia-printzipioen arabera jardungo dute, eta interes orokorra lortzen dela eta erakundearen helburuak betetzen direla zainduko dute.
9. Ez dute eraginik izango izapideak edo administrazio-prozedura arintzean edo suntsiaraztean, bidezko arrazoirik gabe, eta, inola ere ez, horrek pribilegiarik badakar kargu publikoen titularren edo berehalako familia- eta gizarte-ingurunearen mesedetan, edo hirugarrenen interesak kaltetzen baditu.
10. Arduraz beteko dituzte dagozkien edo agintzen zaizkien zereginak, eta, hala badagokio, epe barruan ebatziko dituzte beren eskumeneko prozedurak edo espedienteak.
11. Zerbitzu publikora dedikatzeko printzipioaren arabera gauzatuko dituzte beren eskumenak, eta ez dute zerbitzu publikoaren aurkako jokaerarik izango, ezta zerbitzu publikoak gauzatzean neutraltasuna arriskuan jartzen duen beste edozein jokabide ere.
12. Sailkatutako gaiak edo legez zabaltzea debekatuta duten beste gai batzuk isilpean gordeko dituzte, eta kargua dela-eta ezagutzen dituzten gaiei buruz behar den diskrezioa izango dute, eta lortutako informazioa ezin izango dute erabili beren edo hirugarrenen onurarako, edo interes publikoaren kalterako.

54. artikulua. Jokabide-printzipioak.

1. Herritarrek, haien nagusiak eta gainerako enplegatu publikoak arretaz eta errespetuz tratatuko dituzte.
2. Lanpostuari dagozkion zereginak arduraz eta ezarritako lanaldia eta ordutegia betez beteko dira.
3. Goragokoen jarraibide eta agindu profesionalak beteko dituzte, non eta ez diren ordenamendu juridikoaren arau-hauste nabarmena; kasu horretan, berehala jakinaraziko dizkiete kasuan kasuko ikuskapen-organoei.
4. Herritarrei informazioa emango diete ezagutzeko eskubidea duten gai edo gaiei buruz, eta beren eskubideak baliatzeko eta betebeharrak betetzeko erraztasunak emango dizkiete.
5. Baliabide eta ondasun publikoak austeritatez administratuko dituzte, eta ez dituzte baliabide eta ondasun horiek erabiliko beren edo hurbileko pertsonen onurarako. Era berean, zaintzeko betebeharra izango dute.
6. Ohiko usadio sozial eta kortesiazkoetatik harago doan edozein opari, mesede edo zerbitzu, baldintza onuragarrietan, baztertu egingo da, Zigor Kodean ezarritakoari kalterik egin gabe.
7. Dokumentuak jasota eta gordeta egongo direla bermatuko dute, gero arduradunei helarazteko eta entregatzeko.
8. Prestakuntza eta kualifikazioa eguneratuta edukiko dituzte.
9. Laneko segurtasunari eta osasunari buruzko arauak beteko dituzte.
10. Beren nagusiei edo organo eskudunei helarazita dauden unitateko eginkizunen garapena hobetzeko egokitzat jotzen dituzten proposamenak jakinaraziko dizkiete. Horretarako, enplegatu publikoen edo administratuen proposamenak jasotzea zentralizatzeko eskumena duen instantzia egokia sortzea aurreikusi ahal izango da, zerbitzuan eraginkortasuna hobetzeko

11. Herritarrei arreta eskatzen duten hizkuntzan emango zaiela bermatuko dute, baldin eta lurraldean ofiziala bada.

II.- Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuan ezarritakoa alde batera utzita, PRTR neurrien betearazpenean parte hartzen duten kudeaketa-, jarraipen- eta/edo kontrol-lanak egiten dituzten pertsonak arreta berezia jarriko dute Etika eta Jokabide Kode hau betetzean EEMko funtsekin finantzaturako proiektuak kudeatzeko prozeduraren honako alderdi eta fase hauetan:

1) Kasuan kasuko gaien aplikatzekoa den Batasuneko, estatuko eta/edo eskualdeko legeria zorrotz beteko da, bereziki honako gai hauetan:

- Gastuen hautagarritasuna.
- Kontratazio publikoa.
- Laguntza-erregimenak.
- Informazioa eta publizitatea.
- Ingurumena.
- Aukera-berdintasuna eta diskriminaziorik eza.

2) EEMeko funtsen kudeaketarekin, jarraipenarekin eta kontrolarekin zerikusia duten langile publikoek gardentasunean oinarrituta beteko dituzte beren eginkizunak. Printzipio horrek argitasuna eta egiazkotasuna dakar barnean zein kanpoan ezagutarazten den edozein informazio edo daturen tratamenduan eta hedapenean.

Printzipio horren arabera, arretaz erantzun behar zaie informazio-eskaerei, interes publikoko arrazoiengatik sentikortzat jo daitekeen informazioaren osotasuna inola ere arriskuan jarri gabe.

3) Arreta berezia jarriko da gardentasun-printzipioa betetzeko:

- EEMko funtsek finantzaturako laguntzak emateko prozesuen emaitzak ezagutarazten eta jakinarazten direnean.
- Kontratazio-prozedurak garatzen diren bitartean

4) Gardentasun-printzipioa betetzeak ez du esan nahi langileek konfidentzialtzat jotzen den informazioa behar bezala erabili behar ez dutenik, hala nola, datu pertsonalak edo enpresetatik eta beste erakunde batzuetatik datorren informazioa. Hala ere, ezin izango dute erabili norberaren edo hirugarrenen onurarako, faborezko traturen bat lortzeko edo interes publikoaren kalterako.

5) Interes-gatazka egongo da enplegatu publikoek EEMaren funtsekin zerikusia duten eginkizunak inpartzialki eta objektiboki betetzeko, baterako finantzaturako jarduketan onuradunekin familia-arrazoiak, arrazoi afektiboak, kidesun politikoa, interes ekonomikoa edo beste edozein arrazoi dela-eta arriskuan jartzen direnean.

Interes-gatazka bat sortzen da enplegatu publiko batek bere interes pribatuak bere betebeharrak profesionalen aurretik jartzeko aukera izan dezakeenean.

III.- Kontu berezia izango da langile publikoek interes-gatazkarik sor ez dezaten, EEMaren funtsek finantzaturako eragiketetan, kontratazio-prozedurei eta laguntza publikoak emateari dagokienez.

A) Kontratazio publikoa.

— Interes-gatazkako arriskuren bat identifikatzen bada, honako hauek egingo dira:

IBARRAKO UDALA
(Gipuzkoa)
Euskal Herria

2022KPOL0018

- Gertakariak inplikaturako pertsonarekin aztertzea, egoera argitzeko.
  - Pertsona hori kontratazio-prozeduratik kanpo uztea.
  - Hala badagokio, prozedura bertan behera uztea.
- Benetan interes-gatazkarik sortu bada, zehapenen arloko lege-araudia aplikatuko da.

B) Laguntza publikoak.

- EEMko funtsekin finantzaturako laguntzak hautatzeko, emateko eta kontrolatzeko prozesuetan parte hartzen duten enplegatu publikoek ez dute parte hartuko interes pertsonala duten gaitan.
- Interes-gatazka sortzen bada, zehapenen arloko lege-araudia aplikatuko da.

IV.- Etika eta Jokabide Kode honen printzipioak ulertzea eta betetzea EEMeko funtsekin finantzaturako eragiketak kudeatu, jarraitu eta/edo kontrolatzeko eginkizunak betetzen dituzten pertsona guztien erantzukizuna da.

Hala ere, komeni da erantzukizun espezifiko batzuk zehaztu eta zehaztea, lanbide-profilen arabera.

Langile guztiek: betebeharrak hauek dituzte:

- Kodean xedatutakoa irakurri eta betetzea.
- Lankideei, hornitzaileei, laguntza teknikoko enpresei, laguntzen onuradunei edo udalarekin interakzioan diharduen beste edozein pertsonari lan ingurunean zabaltzen laguntzea.

Zerbitzu-arduradunek, aurrekoen gain, betebeharrak hauek dituzte:

- Kodeari buruz sor daitezkeen zalantzak argitzen laguntzea.
- Hori betetzeko eredu izatea.

Zuzendaritza-organoak.

- Langile guztiek Kodea ezagut dezaten sustatzea, bai eta Kodea betetzea eta haren aginduak betetzea sustatzeko betebeharra ere.

V. ERANSKINA: IKUR EDO ADIERAZLE GORRIAK IRUZURRAREN AURKAKO BORROKAN

Ikur gorriak alarma-seinaleak, pistak edo balizko iruzurraren zantzuak dira. Ikur gorria izateak ez du nahitaez esan nahi iruzurra dagoenik, baina jarduera-eremu jakin batek arreta gehigarria behar duela adierazten du, iruzur potentzial bat baztertzeko edo baieztatzeko. Jarraian, Europako Batzordeak EGEF, EGIF eta FCren iruzur-adierazleei buruz egindako informazio-oharraren eranskinetan jasotako ikur gorriak jasotzen dira.

A.IRUZURRAK KONTRATUETAN ETA KONTRATAZIO PUBLIKOAN

Iruzur-mekanismo komunak eta errepikariak eta dagozkien adierazleak (alerta-adierazleak)

Eranskin honetan kontratuen eta kontratazio publikoaren esparruko **hamasei iruzur-mekanismo** komun eta errepikari aurkezten dira, haien deskribapenarekin eta adierazleekin batera.

Aintzatespen orokorra duten mekanismoen **zerrenda amaitu gabe dago; mekanismo gehiago egon ahal dira**.

Eranskin honek, neurri handi batean, iruzurraren prebentzioaren eta detekzioaren arloko profesionalen instrukzioan ACEFek aplikatzen dituen egitura eta edukiak erabiltzen ditu.

Mekanismoaren deskribapena:

Eroskeria eta legez kanpoko komisioak «baliozko gauzen» bat ematean edo jasotzean datza, administrazio-egintza batean edo enpresa-erabaki batean eragiteko.

Erosketen ordainketa

Askotan, «Baliozko gauza» ez da dirua (anbiguotasunak aitzakiak errazago asmatzea ahalbidetzen du, behar izanez gero). Hartzailearengan modu ustelean eragiteko asmoz emandako edo jasotako edozein onura ukigarri eroskeria izan daiteke. Erosteke emandako eta jasotako «gauza baliotsuen» adibide gisa, honako hauek aipa ditzakegu: erakundeak edo enpresak ezarritako maximoa gainditzen duten opariak; «maileguak», baliogabetuak edo ez; kreditu-txartelen erabilera; gehiegizko prezioen ordainketa (adibidez, 500 000 euro 200.000 eurotan baloratuta dagoen apartamentu baten truke); apartamentu baten doako erabilera edo prezio murriztuan; ibilgailu baten doako erabilera leasing-ean; «ordainketa faltsuak, eskudirutan edo banku-komisio gisa».

Kontratua esleitu ondoren, eroskeria gehienak legez kanpoko komisio gisa ordaintzen dira, eta horrek esan nahi du kontratistak kobratzen duen faktura bakoitzaren ehuneko jakin bat ordaintzen duela.

Eroskeria ordaintzeko modua edozein dela ere, prezioak puztu egiten dira edo ondasun eta zerbitzuen kalitatea murriztu egiten da, ordainketen kostua estaltzeko.

Ordainketa ustelek beste iruzur mota asko errazten dituzte, hala nola faktura faltsuak egitea, mamu-gastuak edo kontratuaren zehaztapenak ez betetzea.

Eragin ustela

Kontratuen eta kontratazio publikoaren eremuan izandako eragin ustelaren ondorioz, honako hauek izaten dira: hautaketa desegokia, iturri bakarreko erosketa bidegabe gisa (kontratazio publikoaren atalasetik beherako hainbat esleipen egon litezke), arrazoirik gabe garestia diren prezioak, gehiegizko erosketak, kalitate baxuko onarpena eta atzerapenak edo entregarik eza.

Iruzurraren adierazleak:

Eroskeria eta legez kanpoko komisioen adierazlerik ohikoena da kontratista batek langile kontratatzaile batengandik jasotzen duen tratu mesedegarria, azalpenik gabekoa, denbora jakin batean.

Alertaren beste adierazle batzuk:

- Gizarte-harreman estua dago enplegatu kontratatzaile baten eta zerbitzu-emaile edo hornitzaile baten artean;
- Enplegatu kontratatzailearen ondarea azalpenik gabe edo bat-batean handitzen da;
- Enplegatu kontratatzaileak kanpoko negozio estali bat dauka;
- Kontratatista legez kanpoko komisioak ordaintzen ditu;
- Agiririk gabeko aldaketak edo maiz gertatzen dira kontratuen balioa handitzen duten kontratuetan;
- Langile kontratatzaileak uko egiten dio kontratazio publikoarekin zerikusirik ez duen lanpostu batera igotzeari;
- Langile kontratatzaileak ez du interes-gatazkaren adierazpenik aurkezten edo betetzen.

2. Ezkutuko interes-gatazka

Mekanismoaren deskribapena:

Kontratista den erakundeko langile batek kontratu batean ezkutuko finantza-interesen bat badu, edo kontratista bada, interes-gatazka sortzen da. Interes-gatazka potentzial batek ez du lege-ekintzarik jasango, baldin eta enplegu-emaileak behar den unean detektatzen eta onartzen badu. Enplegatu batek, adibidez, isilpean eduki dezake hornidura-enpresa bat edo kontratista bat, fikziozko sozietate bat sor dezake, eta horrekin prezio puztuan erosten ditu hornidurak, edo ezkutuko interesak izan ditzake ondasunen salmentan edo errentamenduan.

Iruzurraren adierazleak:

- Kontratista edo saltzaile jakin batek azalpenik gabeko edo ohiz kanpoko favorismoaz baliatzen da;
- Etengabe onartzen da lan garestia, kalitate eskasekoa, etab.;
- Enplegatu kontratatzaileak ez du interes-gatazkaren adierazpenik aurkezten edo betetzen;
- Langile kontratatzaileak uko egiten dio kontratazio publikoarekin zerikusirik ez duen lanpostu batera igotzeari;
- Enplegatu kontratatzaileak aparteko negozio bat zuzentzen duela dirudi.

3. Kolusio-lizitazioa

Mekanismoaren deskribapena:

Eremu geografiko edo eskualde bateko edo industria-sektore jakin bateko kontratista batzuek konspiratu egiten dute lehiari aurre egiteko eta prezioak igotzeko, lizitaziorako kolusio-mekanismo desberdinen bidez.

Eskaintza osagarriak

Eskaintza osagarriak, «Ordezlagiri» gisa ere ezagutzen direnak, eskaintza benetakoak dirudite, baina benetan bilatzen dutena eroslearen onarpena ziurtatzea da.

Lizitatuzaile lankideak ados jartzen dira prezio altuko eskaintzak aurkezteko edo zehaztapenekin bat ez datozenak aurkezteko. Horrela, kontratista jakin bat aukeratu eta prezio puztua onartzen da. Esleipendunak bere irabazien ehuneko bat partekatzen du hautatu gabeko lizitatuzaileekin,

Azpikontratatu du edo prezio altuko beste kontratu batzuk lortzen laguntzen die. Gezurrezko konpainiek edo enpresa afiliatuak ere aurkez ditzakete eskaintza osagarriak.

Eskaintzak ezabatzea

Lizitazioetako iruzur-mekanismoek arrakasta izan dezaten, lizitatuzaileen kopurua mugatua izan behar da, eta guztiek konspirazioan ados egon behar dute. Lizitatuzaile berria edo ez-laguntzailea agertzen bada, prezioaren inflazioa agerikoa izango da. Hori saihesteko, konspiratuzaileek beste enpresa batzuk erosi ahal izango dituzte, eskaintzarik aurkez ez dezaten, edo bitarteko sinesgarriagoak erabili parte hartzeari uko egiteko. Konspiratuzaileek hornitzaileak eta azpikontratatistak ere hertsatu ditzakete, enpresa ez-laguntzaileekin lan egin ez dezaten, haien monopolioa babesteko.

Eskaintzak txandakatzea

Konspiratuzaileek txandakatu egiten dira eskaintza osagarriak aurkezteko edo lizitazioan parte hartzeari uko egiteko; horrela, eskaintzarik baxuena aurkezten duen lizitatuzaile txandakatu egiten da. Txandakatzea eremu geografikoaren arabera izan daiteke – Kontratista batek eskualde bateko errepide guztiak eraikitzen ditu, eta beste batek inguruko eskualdekoak –, lan motaren, aldi baterakoaren eta abarren arabera.

Merkatuaren esleipena

Enpresa laguntzaileak ados jartzen dira merkatuak edo produktu-lerroak zatitzeko eta gainerakoei esleitutako eremuetan ez lehiatzeko, edo neurri kolusiboen bidez bakarrik lehiatzeko, hala nola eskaintza osagarriak soilik aurkeztuz. Batzuetan, langile batzuek lizitaziorako kolusio-mekanismoetan parte hartzen dute – Batzuetan, «Lehiakideak» diren enpresetan finantza-interesak dituzte –, eta prezioen zati bat puztuta jasotzen dute.

Iruzuraren adierazleak:

- Eskaintza irabazlea altuegia da kostuen zenbatespenekin, argitaratutako prezioen zerrendekin, antzeko obra edo zerbitzuekin edo sektoreko batez besteko prezioekin eta merkatuko bidezko prezioekin alderatuz gero;
- Lizitatuzaile guztiek prezio altuak aurkezten jarraitzen dute;

- Eskaintzetako prezioak jaitsi egiten dira lizitatzaille berri bat lehiaketan sartzen denean;
- Irabazleak eskualdearen, zereginaren edo obra motaren arabera txandakatzen dira;
- Galtzen duten lizitatzailleak azpikontratatuak dira;

4. Eskaintza desorekatuak aurkeztea

Mekanismoaren deskribapena:

Iruzur-mekanismo horretan, langile kontratatzaileek barne-informazio erabilgarria ematen diote erraztutako lizitatzaille bati, beste lizitatzaille batzuek ezagutzen ez dutena: adibidez, eskaintza-deialdi bateko partida bat edo batzuk ez direla kontratuan erabiliko (gerta daiteke, halaber, partida lausoak edo asmo handikoak egotea eta lizitatzailari erantzuteko jarraibideak ematea). Informazio horri esker, enpresa mesedetuak beste lizitatzailleek baino prezio baxuagoa aurkez dezake, eta prezio baxuagoa eskaintzen du azken kontratuan sartuko ez den partidari. Eskaintza desorekatuak aurkeztea da iruzur-mekanismoaren eraginkorrenetako bat, manipulazioa ez baita ohiko beste mekanismoetan bezain nabarmena, eskuratze-iturri bakarrera justifikaziorik gabe jotzea, esaterako.

Iruzurraren adierazleak:

- Partida jakin bati dagozkion eskaintzak baxuegiak dira;
- Dagokion partidaren betekizunak kontratua esleitu eta gutxira ezabatu edo aldatu dira;
- Eskaintzen partidak eta kontratu errealekoak desberdinak dira;
- Lizitatzailleak nolabait harremana du kontratazio publikoaz arduratzen diren edo zehaztapenak idazten parte hartu duten langileekin.

5. Hitzartutako zehaztapenak

Mekanismoaren deskribapena:

Eskaintzen edo proposamenen deialdietan lizitatzaille jakin baten kualifikazioetara egokitutako espezifikazioak jaso daitezke, edo lizitatzaille bakar batek bete ditzakeenak. Hori ohikoa da ITko kontratuetan eta beste kontratu tekniko batzuetan.

Zehaztapen murriztaileegiak erabil daitezke beste lizitatzaille kualifikatu batzuk baztertzeko edo justifikaziorik gabeko errekurtsioa eskuratze-iturri bakar batera eramateko eta lehia erabat saihesteko.

Kontratista jakin bati mesede egiten dion zehaztapen itunduen eredu batek ustelkeria iradokitzen du.

Iruzurraren adierazleak:

- Lizitatzaille bakar batek edo lizitatzaille gutxi erantzuten diote eskaintzen deialdiari;
- Zehaztapenak eta enpresa irabazlearen produktua edo zerbitzuak oso antzekoak dira;

- Beste lizitatuak batzuek erreklamazioak aurkeztu dituzte;
- Zehaztapenak aurreko antzeko eskaintza-deialdietan baino nabarmen zorrotzagoak edo orokorragoak dira;
- Ohiz kanpoko zehaztapenak daude, edo ez oso arrazoizkoak;
- Hornitzaile bati egindako esleipen-kopuru handia dago;
- Lizitazio-prozesuan harreman pertsonalak daude kontratatzaileen eta lizitatuak batzuen artean;
- Erosleak marka-izen batekin definitzen du artikulua bat, deskribapen orokor bat eman beharrean.

6. Datuak iragaztea

Mekanismoaren deskribapena:

Kontratazioaz, proiektuaren diseinuaz edo eskaintzen ebaluazioaz arduratzen diren langileek isileko informazioa iragaz dezakete, laguntza jasotzen duen lizitatuak bati proposamen tekniko edo finantzario bat egiten laguntzeko. Informazio hori, adibidez, gutxi gorabeherako aurrekontuei, hobetsitako konponbideei edo lehia-eskaintzen xehetasunei buruzkoa izan daiteke.

Iruzuraren adierazleak:

- Lizitazio-prozeduren kontrola eskasa da; adibidez, epeak ez dira aplikatzen;
- Eskaintza irabazlea hurrengoaren azpitik dago;
- Eskaintza batzuk laster ireki dira;
- Eskaintza berantiarak onartzen dira;
- Aurkeztutako azken eskaintza txikiena da;
- Eskaintza guztiak baztertzen dira, eta kontratua berriro ateratzen da lizitaziora;
- Lizitazio-aldian, irabazlea posta elektronikoko bidez edo beste bideren baten bidez komunikatu da kontratazioaz arduratzen diren langileekin.

7. Eskaintzak manipulatzeko

Mekanismoaren deskribapena:

Oso kontrolatuta ez dagoen lizitazio-prozedura batean, kontratazioaren langileek jasotako eskaintzak manipula ditzakete, kontratista mesedegarri bat aukeratzen dela ziurtatzeko (eskaintzak aldatuz, «Galduz», zehaztapenetan egindako ustezko akatsengatik balioabetuz, etab.).

Iruzuraren adierazleak:

- Beste lizitatuak batzuek erreklamazioak aurkeztu dituzte;
- Lizitazio-prozedurak prozedura urri eta desegokien pean jartzen dira;
- Jasotako eskaintzetan aldaketak egon direlako zantzuak daude;
- Eskaintza batzuk baliogabetzen dira akatsak dituztelako;
- Lizitatuak kualifikatu bat deskalifikatu egingo da, zalantzarik arrazoiengatik;
- Ataza ez da berriro lizitaziora aterako, jasotako eskaintza gutxienekoa lortu ez arren.

8. Iturri bakarreko justifikaziorik gabeko eskuratzeak

Mekanismoaren deskribapena:

Mekanismo horrek ustelkeria eragin ohi du, batez ere eredu errepikatzen bada eta zalantzarik bada.

Esleipen horiek egin daitezke erosketak zatituz lehiarako lizitazio-atalaseak saihesteko, iturri bakarreko erosketa-egiaztagiriak faltsutuz, zehaztapen oso zorrotzak idatziz edo aurretiko kontratuak luzatuz, lizitazio berri baterako deialdia egin beharrean.

Iruzuraren adierazleak:

- Esleipenak iturri bakar bati egiten zaizkio, lehiarako lizitazio-atalasearen edo berrikusteko goiko atalasearen azpitik;
- Aldez aurretik lehiakorrak ziren kontratazio batzuk jada ez dira lehiakorrak;
- Erosketak zatitu egiten dira lehiarako lizitazio-atalasea saihesteko;
- Lizitazio-deialdia zerbitzu-emaila bati bakarrik bidaliko zaio.

9. Erosketen banaketa

Mekanismoaren deskribapena:

Langile kontratatzaileek erosketa bat bi eskaera edo kontratu gehiagotan banatzen dute, goi-mailako zuzendarien lehia edo berrikuspenak saihesteko. Adibidez, atalasea 250 000 eurokoa bada, 275.000 euroko ondasun eta zerbitzuen erosketa bakarra bi kontratutan bana daiteke, bata 150 000 eurokoa eta bestea 125 000 eurokoa, lizitazioa saihesteko.

Erosketen banaketa («salamiaren teknika» ere esaten zaio) ustelkeriaren zantzua izan daiteke, edo enplegatzaile erosle batek beste iruzur-mekanismo batzuk aplikatzearen zantzua.

Iruzuraren adierazleak:

- Kontratista berari lotutako ondoko ondoko bi erosketa edo gehiago egiten dira, lehiarako lizitazio-atalasearen edo berrikusteko goiko atalasearen azpitik;
- Erosketak arrazoirik gabe banatzen dira; adibidez, lan-kontratu bereziak eta materiala erosteko kontratuak, biak lizitazio-atalaseen azpitik;
- Atalaseen azpitik egiten dira erosketa sekuentzialak.

10. Kontratuen nahasketa

Mekanismoaren deskribapena:

Antzeko hainbat eskaera dituen kontratista batek langile-kostu, ordainsari edo gastu berberak kargatzen ditu horietako batzuetan, eta horrek gain fakturazioa eragiten du.

Iruzuraren adierazleak:

- Antzeko fakturak aurkezten dira zeregin edo kontratu desberdinen esparruan;
- Kontratista berak aldi berean zeregin bat baino gehiagorengatik fakturatzen du.

11. Kostuak bidegabe lotzea

Mekanismoaren deskribapena:

Kontratista batek iruzurra egiten du nahita, onargarriak edo arrazoizkoak ez diren edo kontratu bati zuzenean edo zeharka esleitu ezin zaizkion kostuak kargatuz. Lan-kostuak materialezkoak baino gehiago kargatu daitezke bidegabe, teorikoki langile baten lana edozein kontratutan karga baitaiteke.

Lan-kostuak manipulatu egin daitezke, gezurrezko ordu-fitxak sortuz, ordu-fitxak edo justifikazio-dokumentazioa aldatuz edo, besterik gabe, puztutako lan-kostuak fakturatzu justifikazio-agiririk gabe.

Iruzuraren adierazleak:

- Gehiegizko edo ohiz kanpoko lan-kargei eragiten bazaie;
- Kontratuaren aurrerapenarekin koherentziarik ez duten lan-kargak eragiten dira;
- Ordu-fitxetan aldaketa nabariak daude;
- Ezinezkoa da ordu-fitxak aurkitzea;
- Material-kostu berberak kontratu bati baino gehiagori dagozkio;
- Zeharkako kostuei eragiten zaie, hala nola zuzeneko kostuei.

12. Prezioak modu desegokian finkatzea

Mekanismoaren deskribapena:

Kontratatik bere prezio-proposamenetan kostuei edo prezioak finkatzeari buruzko datu gaurkotuak, osoak eta zehatzak agertzen ez dituenean ezartzen dira prezioak modu desegokian, eta horrek kontratua garestitzea eragiten du.

Iruzuraren adierazleak:

- Kontratatik uko egiten dio kostuen egiaztagiriak aurkezteari, entregatzea atzeratzen du edo ez da aurkezteko gai;
- Kontratatik dokumentazio desegokia edo osatugabea aurkeztu du;
- Prezioak ezartzeari buruzko informazioa zaharkitua dago;
- Badirudi prezioak altuak direla antzeko kontratuekin, prezio-zerrendekin edo sektoreko batez besteko prezioekin alderatuta.

13. Kontratuaren zehaztapenak ez betetzea

Mekanismoaren deskribapena:

Kontratuaren zehaztapenak betetzen ez dituzten eta bete dituzten itxura egiten duten kontratistek iruzurra egiten dute.

Mekanismo horien adibide gisa, honako hauek aipa ditzakegu: eraikuntza-materialak edo kalitate txikiagoko piezak erabiltzea, errepideak eraikitzeko proiektuetan bide-azpiegitura egokia ez eraikitzea, etab. Halaber, asmoa posibleak handitzea da, kostuak murriztuz, epeak ez betetzeagatik zigorrak saihestuz, etab. Mekanismo horietako asko zaila da detektatzen aditu independenteek egindako zuzeneko ikuskapen edo probarik gabe. Batzuetan, iruzurgileak ikuskatzaileak erosten saiatzen dira.

Iruzuraren adierazleak:

- Proben eta ikuskapenen emaitzak ez datoz bat kontratuaren zehaztapenekin;
- Frogak eta ikuskapenak egiaztatzen dituzten agiriak falta dira;
- Kalitatea eta emaitzak txarrak dira, eta erreklamazio-kopuru handia dago;
- Kontratataren gastuen erregistroetan egiaztatzen da, adibidez, ez dituela erosi obretarako behar diren materialak, ez duela eta ez duela errentan eman beharrezko ekipamendua edo ez zuela behar besteko eskulanik lantokian (oharra: egiaztapen gurutzatu horiek balioetsuak izan daitezke).

14. Faktura faltsuak, puztuak edo bikoiztuak

Mekanismoaren deskribapena:

Kontratista batek nahita aurkezten ditu faktura faltsuak, puztuak edo bikoiztuak, bere kontura jardunez edo langile kontratatzaileekin kolusioan, ustelkeriaren ondorioz.

Iruzuraren adierazleak:

- Fakturatutako ondasunak edo zerbitzuak ez daude inbentarioan, edo ezin da horien berri eman;
- Ez dago fakturatutako ondasun edo zerbitzuen ordainagiririk;
- Fakturatutako ondasun edo zerbitzuen eskaera zalantzazkoa da edo ez da existitzen;
- Kontratataren erregistroek ez dute jasotzen lana egin denik edo beharrezko kostuak egin direnik;
- Prezioak, zenbatekoak, artikuluen edo baldintzen deskribapenak gehiegizkoak dira, edo ez datoz bat kontratuaren xedearekin, eskaerarekin, ordainagirien erregistroarekin, inbentarioarekin edo erabilera-erregistroekin;
- Faktura asko daude, zenbateko bera, faktura-zenbaki bera, data bera, etab. dutenak;
- Azpikontratazioak egin dira modu jarraituan, bata bestearen atzean;
- Eskudiruzko ordainketak egin dira;
- Paradisu fiskaletan inskribatutako enpresei ordainketak egin zaizkie.

15. Zerbitzu fantasmen emaileak

Mekanismoaren deskribapena:

A) Langile batek ordainketak baimentzen dizkio fikziozko saltzaile bati funtsak bidegabe erabiltzeko. Mekanismoa ohikoagoa da eskari-, harrera- eta ordainketa-betebeharrak bereizita ez badaude.

B) Kontralistek enpresa mamuak sortzen dituzte eskaintza osagarriak kolusioan aurkezteko, kostuak puzteko edo, besterik gabe, gezurrezko fakturak sortzeko.

Esperientziak erakutsi du iruzurgileek benetako enpresen izenen antzeko enpresen izenak erabiltzen dituztela.

Iruzuraren adierazleak:

- Zerbitzu-hornitzailea ezin da aurkitu enpresen direktorioetan, Interneten, Googlen edo beste bilatzaile batzuetan, etab.;
- Zerbitzu-hornitzaileen helbideak ez daude;
- Zerbitzu-emaileak aurkeztutako zerrendako helbideak edo telefono-zenbakiak faltsuak dira;
- Paradisu fiskal batean inskribatutako enpresa batera jotzen da.

16. Produktuak ordezkatea

Mekanismoaren deskribapena:

Kontratuan zehaztutako artikuluak kalitate apalagoko beste batzuekin ordezte da, erosleak horren berri izan gabe. Kasurik txarrean, produktuaren ordezkapenak biziak arriskuan jar ditzake, adibidez, azpiegiturako edo eraikinetako akatsengatik. Ordezkapena bereziki erakargarria da kalitate handiko materialak behar dituzten kontratuetan, eta horien ordezkari antzeko itxura duten baina askoz merkeagoak diren beste produktu batzuk erabil daitezke. Batzuetan, detektatzeko zailak diren osagaiak erabiltzen dira. Era berean, bereziki sortutako laginak erabil daitezke ikuskapenean engainatzeko.

Iruzuraren adierazleak:

- Bilgarri ez-ohikoak edo generikoak erabiltzen dira: bilgarriak, koloreak edo marrazkiak, ohikoak ez direnak;
- Espero den itxura ez dator bat benetakoarekin;
- Desberdintasunak daude produktuaren identifikazio-zenbakien eta Argitaratuak, katalogoan edo zenbaki-sisteman daudenak;
- Probetan edo funtzionamenduan hautemandako akatsen kopurua batez bestekoa baino handiagoa da, ordezkari pieza goiztiarrak behar dira edo mantentze- edo konpontze-kostuak handiak dira;
- Betetze-ziurtagiriak kualifikatu gabeko edo ziurtatu gabeko pertsona batek sinatuta daude;
- Alde nabarmena dago zenbatetsitako kostuen eta materialen benetako kostuen artean;
- Kontratista atzeratu egiten da, baina azkar errekuperatzen da;
- Serie-zenbakiak ez dira ohikoak edo ezabatuta daude; serie-zenbakiak ez datoz bat fabrikatzailearen bidezko zenbaki-sistemearekin;
- Inbentarioan edo fakturan jasotako artikuluen zenbakiak edo deskribapenak ez datoz bat eskaeran aurreikusitakoarekin.

B. IRUZURAK ESKULANAREN KOSTUETAN ETA AHOLKULARITZA-ZERBITZUETAN

Iruzur-mekanismo komunak eta errepikariak eta dagozkien adierazleak (alerta-adierazleak)

Eranskin honetan aholkularitza-zerbitzuen esparruko iruzur-mekanismo komunak eta errepikariak aurkezten dira, haien deskribapenarekin eta adierazleekin batera.

Eskulanari dagokionez, kontabilitate-sistemaren kontrol garrantzitsuenak langile indibidualarena eta enplegatuek lan egindako denbora zehaztasunez erregistratzeko erantzukizuna onartzearena dira.

Errekonozimendu orokorra duten mekanismoen zerrenda ez da zehatza:

1. Eskulanaren kostuak

Mekanismoaren deskribapena:

Kanpoko egiaztapen fisiko edo independenterik gabe, eskulana oso erraza da manipulatzeko. Enpresaburu batek nahita adieraz dezake eskulan faltsua, zuzena eta zeharkakoa. Kontua da ea langilearen denbora behar bezala kargatzen den benetan lan egin duen proiektuan. (Baliteke hirugarrenek (fakturak, eskaerak, etab.) lan-kostuak frogatzen dituen dokumentaziorik ez egotea).

Iruzurraren adierazleak:

- Gastuen afektazio-eredu bereizgarriak jarraitzen dira;
- Kargatutako kostuak bat-batean eta nabarmen aldatzen dira;
- Gehiegizko edo gehieneko mugetatik gertuko proiektu/kontratuetara kargatutako gastuak murriztu egiten dira;
- Kostuak zeharka kargatzen zaizkien enplegatuen ehuneko neurrigabea dago;
- Enplegatu asko birsailkatu dira zuzenetik zeharkakora edo alderantziz;
- Enplegatu berberak etengabe birsailkatzen dira zuzenekoetatik zeharkakoetara edo alderantziz;
- Kargatutako lan-kostuen barne-kontrolak ahulak dira; langileen ordutegi-fitxak alde zuzenetik sinatzen dira edo gainbegiraleak betetzen ditu, arkatzez edo ordainketa-aldiaren amaieran;
- Orduak eta euro errealak beti bat datoz edo ia bat datoz aurrekontuan jasotako kopuruekin;
- Egunkariko sarrerak doitu egiten dira kontratuen, I+Gren eta merkataritza-lanaren partiden arteko kostuak aldatzeko;
- Kontu sentikorren kostuak kargatzean, igoera edo gutxitze nabarmenak gertatzen dira;
- Inkoherentziak daude langilearen lan-denborari dagozkion gastuen eta bidaia-gastuen artean.

2. Aparteko ordu desorekatuak

Mekanismoaren deskribapena:

Enpresaburu batek aparteko ordu faltsuak adieraz ditzake nahita, aparteko orduengatik kreditu informaliak ematen ez bada, baimen gehigarriaren denbora gisa. Kontua da ea langilearen denbora behar bezala kargatzen den benetan lan egin duen proiektuan. Ez dago hirugarrenen dokumentaziorik.

Iruzuraren adierazleak:

- Zuzeneko edo zeharkako profesionalak hainbat proiektutan ordaindu gabeko aparteko ordu asko lan egitea eskatzen da;
- Aldi luze batean, soldatapeko enplegatuetatik egunero lan egindako ordu erregularrak bakarrik kargatzen dira;
- Ordaindu gabeko aparteko orduak kudeatzeko eredu bat dago: lan egindako aparteko orduengatik abantailak;
- Luzatzen diren kontratu/proiektuetan ordaindu gabeko orduetan baino ez da lan egiten.

3. Aholkularitza-zerbitzuak/profesionalak

Mekanismoaren deskribapena (benetako kasu batean oinarrituta):

Zerbitzuek laguntza egokia jaso zuten, aholkularitza-akordioekin, fakturekin eta txosten zehatzekin. Estalitako gaiak kontratistaren eragiketekin lotuta zeuden, eta gomendio egokiak eman ziren eragiketa jakin batzuen eraginkortasuna hobetzeko. Kontratatistak praktikan jarri zituen gomendio gehienak. Erabaki aplikagarriak behar bezala zehaztuta zeuden, eta ordainsariak arrazoizkotzat jo ziren.

Hala ere, kontratatutako enpresa batzuen zerbitzuak ez ziren alde zuzenetik erabili. Akordioetan ez zen zehazten zer zerbitzu emango zituzten enpresek; hala ere, zehazten zen nork emango zituen zerbitzuak eta zer ordu-tarifa aplikatuko zen. Banakako laburpenak ez zeuden eskuragarri. Enpresa berri horien ordainsariak handiagoak ziren. Enpresaren ordezkariak ezin izan zituen ordainsari handienak azaldu, ezta enpresa horiek zer emango zuten zehaztu ere.

Bestalde, fakturretan agertzen ziren zerbitzu gehigarrien deskribapenak lausoak ziren eta akordioari baino ez zioten erreferentzia egiten. Gastua oroharreko prezioan egindako zenbatekoa zen, erabilitako orduak, ordu-tarifa, bidaia-gastuak edo bestelako gastuak banakatu gabe. Ez zegoen ez bidaia-txostenik, ez bestelakorik. Ez zegoen informazio gehigarririk enpresa horiei buruz. Enpresaburuak emandako zerbitzuen hitzezko bermeak baino ezin izan zituen aurkeztu.

Azkenik, fakturretan posta-kutxa bat ageri zen helbide gisa, eta enpresak ez ziren agertzen telefono-gidan.

Iruzuraren adierazleak:

- Ez zegoen sinatutako akordio edo kontratu formalik; hala ere, kopuru handiak ordaindu ziren «emandako zerbitzuengatik», oso zehaztapen gutxiko fakturen arabera;
- Akordio edo kontratu formalak zeuden, baina oso lausoak ziren eman beharreko zerbitzuei dagokienez, eta ez zegoen gastuak justifikatzeko beste egiaztagiririk, hala nola faktura xehatuak, txostenak edo bidaia-azterlanak;
- Ordaindutako zerbitzuak legeak edo araudiek babestutako informazioa edo datuak lortzeko, banatzeko edo behar ez bezala erabiltzeko erabili ziren;
- Ordaindutako zerbitzuen helburua zen eskaera baten edukian modu desegokian eragitea, proposamen edo aurrekontu bat ebaluatzea, kontratuak esleitzeko iturriak hautatzea edo kontratu, aldaketa edo erreklamazio bat negoziatzea, esleipena kontratista nagusiari edo azpikontratista bati zegokion kontuan hartu gabe;

- Ordaindutako zerbitzuak enpresa-praktikak edo interes-gatazkak debekatzen zituen estatutu edo erregelamendu bat urratzen zuen moduan lortu edo eman ziren.

4. Lan-kategoriak

Mekanismoaren deskribapena (benetako kasu batean oinarrituta):

Kontratista batek azken bi urteetan esleitutako denbora- eta material-kontratu bat (T+M) berritzeko egindako proposamenean, ordu-tarifak proposamenak baino nabarmen txikiagoak ziren, administrazio-kategoriari dagokionez izan ezik. Kontratua lizitaziora atera zenean, jatorrizko proposamenak beharrezko langile guztiak zituen. Kontratua esleitu ondoren, kontratistak proposatutakoak baino soldata txikiagoak zituzten langileak kontratatu/jo zituen. Langile kontratatu berri batzuen kualifikazioak zehaztutako betekizunen azpitik zeuden. Kontratistak langile kontratatu berri asko kualifikatu gabeko lan-kategoriatan sailkatu zituen.

Iruzurraren adierazleak

- Alde handiak zeuden proposatutako kostu unitarioen edo kantitateen eta benetako kostuen artean, lan-esparrua edo -premiak aldatu gabe;
- Fakturazioa zereginen arabera egiten zen beti, kontratuan ezarritako gehieneko mailan. Salbuespen bat egon zitekeen, baldin eta kontratuan/eskaeran zehazten bazen zenbat ordu fakturatu behar ziren;
- «Funtsezko enplegatua» gisa proposatutako gizabanako jakin batzuek ez zuten kontratuan lan egiten;
- Proposatutako eskulana ez zen lehendik zeuden langileetan oinarritzen. Joan Kontratazio masiboak beharrezkoak dira. Soldata-tarifa berriak proposamenak baino askoz txikiagoak ziren;
- Langileen gaitasunak ez zetozen bat beren lan-kategoriarako edo kontratuaren zehaztapanetan zehaztutako betekizunekin;
- Enpresak normalean zeharkako gisa kargatzen zituen langileen gastuak kontratura zuzenean kargatu ziren;
- Bazkideen, agenteen, ikuskatzaileen eta bestelako enplegatuen gastuak kargatzean, ez ziren betetzen kontratuaren baldintzak edo enpresak ezarritako kontabilitate-politikak eta -prozedurak.